БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 71 (13387)
1971 оной мартын 26, пятница

Сэн 2 мүнгэн

…НДЭТЭ ЭРХЭДЭ …РТЭХЫН ТҮЛӨӨ

…XXIV съездын нээгдэхэ үдэрэй дүтэлхэ бүри социалис …улам шангадажа байна. Социалис экономикые хур… хүгжөөхэ, арад зоной материальна болон культурна …жаруулха талаар партиин Директивэнүүдые баталан …ые ажалаи шэнэ амжалтаар уттаха гэжэ ехэшье, бага… …үүд, хүдэлмэришэн бүхэн мүнөө оролдожо байна.

…түсэб — арадай түсэб. Совет арад партиингаа хараалhан …үлнэ, зааhан замаарнь урагшаа дабшажа, социалис бай… …нэ, шэнэ амжалта туйлана. СССР-эй арадай ажахые …тэ зорилгые бэелүүлхээр бэлэн байhанаа мэдүүлжэ, … алхам хэнэ.

…хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ хабаадагшад шэнэ та… …рүүшын жэлэй даабарине болзорhоонь урид дүүргэхэ то… …урдаа табиhан, энэ зорилгоёо ямар аргаар бэелүүлхые …. Республикынгаа хүдэлмэришэн ангиин дунда съез… …социалис мүрысөө үүсхэhэн Улаан-Үдын нарин сэмбын …бор бүтээлгын заводой энэ мүрысөөндэ оролсоhон олон …үүд абаhан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүр… …hайнаар ажаллажа, үүсхэл оролдолго гаргажа бай… Ажалдаа амжалта туйлаhан тухайгаа партиин XXIV …эрхэ олохын, партиин XXIV съездын нэрэмжэтэ …гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэ… …гадаад, үргэнөөр дэмжэгдээ.

…шын кварталай түсэбые болзорhоонь урид дүүргэhэн, …дуур ехэ продукци үйлэдбэрилhэн, ажалай бүтээсэ …, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, технико-экономическа талаараа …туйлаhан коллективүүд ажалайнгаа амжалта тухай …съездэ мэдээсэхэ эрхэдэ хүртэхэ юм. Түрүү коллек… …hоо съездын нэрэ дээрэ эльгээгдэхэ мэдээсэл доро …үрүүшүүл, шэнэ юумэ үүсхэгшэд гараа табиха эрхэтэй …даа эгээл хүндэтэй, эгээл омогорхомоор эрхэ гээшэ.

…съездын нээгдэхэ үдэрэй улам ойртохо бүри мүрысөөнэй …, эршэнь шангадажа байна. Республикымнай хүдэл… …1971 оной түрүүшын кварталай түсэбые болзорhоонь …, 2 миллион түхэригэй продукци даабариhаа гадуур …1,2 миллион түхэригэй олзо доход оруулха, съездын нээг… …түсэбhөө гадуур 1000 тонно цемент үйлэдбэрилхэ, …шулуу нүүрhэ малтаха, 31 мянган кубометр модо бэлдэхэ, …плиткэ шифер үйлэдбэрилхэ, 3000 метр нарин сэмбэ нэ… …120 тонно нооhо сэбэрлэн угааха, мүн хэдэн тонно эдеэ …үүдые буйлуулха уялга абаа hэн.

…шэн ангиин хэлэhэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллажа бай… …хоёр hарын үрэ дүн элирүүлэн харуулаа. Продукци ху… …рь, февраль hарануудай түсэб 100,8 процент дүүргэгдээ. …гадуур 1,6 миллион түхэригэй продукци наймаалагдаа. …энэ үеынхитэй сасуулхада, продукци үйлэдбэрилгын …процентээр дээшэлбэ. Республикымнай промышленность …ическа талаараа hайн үрэ дүн туйлаа. Ажалай бүтээсэ …даабари бүхы дээрээ үлүүлэн дүүргэгдээ. Нёдондо жэ… …улхада, хоёр hарын туршада ажалай бүтээсэ 10 процен… …hэн байна. Олон предприятинууд гүрэндэ олзо доход …баряа үлүүлэн дүүргээ.

…шгоо арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ, бага …ар ехэ продукци үйлэдбэрилхэ, нийтын үйлэдбэриин …лүүлхэ гэhэн хараа шэглэл баримталдаг болоhон кол… …тын хэрэгтэ горитой туhа нэмэреэ оруулна, hайн үрэ … Энээнэй ашаар гол зүйлэй продукци түсэбhөө гадуур …гэhэн социалис уялга амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ

…цементын заводой хүдэлмэришэд жэлэй эхиндэ социа… …баад, съездын нээгдэтэр үлэhэн бүхы үдэрнүүдэй үедэ габ… …ллаха гэжэ шиндээ бэлэн. Тэдэнэр урдань хараалhан …орондо 2000 тонно цемент түсэбhөө гадуур үйлэдбэрил… …даабариhаа гадуур 50 мянган түхэригэй продукци ху… …мянган түхэригэй олзо доход гүрэндөө оруулха уялгаяа ….

…лес» комбинат урда жэлэй эхин hарануудай түсэб …агүй hэн. Съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагса… …трактор, машинануудаа ашагтайгаар хэрэглэжэ, ажалай …аруулаа. Тингэжэ кварталай даабариhаа гадуур 31 …р модо бэлдэхэ уялгаяа хоёр hара соо 33,4 мянган ку… …hэн байна. Модошод март hарые габшагай ажалай …хоод, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлhээр. Хандага… …, Худанай, Шулуутайн леспромхозууд кварталай тү… …дүүргэнэ. hарадаа 2000 кубометрhээ үлүү ехэ модо …улдаг бага комплексно бригаданuудай тоо олошорбо.

…партиингаа ээлжээтэ съездэ эрхим ажалайнгаа бэлэг …рысэжэ байhан предприятинуудай дундаhаа «Электрома… …онно заводуудай, «Татарский ключ» карьероуправле… …асбоцементнэ заводой, «Бурятэнерго» управлениин …дые нэрлэмээр. Съездын нээгдэхэ үдэр болотор шэнэ тү… …уудые олоор бүтээхэ зорилгоёо «Теплоприбор», прибор …водуудай хүдэлмэришэд дүүргэжэ байна. Шэнэ-Бэрээнэй …заводой коллектив даабариhаа гадуур продукци үйлэдбэ… …ор, автомашина заhабарилха гэhэн уялгаяа бэелүүлээ.

…зарим томо предприятинуудай, нэрлэбэл, Галуута-Нуурай …ин, «Буржелезобетон» нэгэдэлэй, Зэдын вольфрам… …комбинадай, Буряадай загаhанай промышленна трестын …түсэб дүүргэжэ шадаагүйнь гэмшэлтэй. Март hара соо энэ …тража, хараалhан уялгаяа заатагүй дүүргэхэ зорилго та…

…хүндэлэлэй бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн hүүлшын… …ы үедэ оробо. Үйлэдбэрэе хүгжөөхэ холын хараата тү… …лжэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха асуудал шиндхэжэ …бүтээсэ дээшэлүүлхэ онол арга хэрэглэжэ, алмалта …жэ байhан коллективүүд кварталай түсэб үлүүлэн дүүр… …уялгаяа бэелүүлхэ юм. Эгээл hайн үрэ дүн туйлаhан …тэ, үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ партиин съездэ ажа… …лта тухай элидхэхыень хүсэе.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын hаалишан П. С. Пешняева КПСС-эй XXIV съездые угтуулан, энэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 3300 килограмм hү hаахаар шиидэд, hайнаар ажаллажа байна.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ХЭЛЭhЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭБЭ

Галуута-Нуурай шахтоуправлениин 7/8-дахи шахтын нүүрhэшэд съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллабад.

Жэлэй эхинhээ хойшо даабариhаа гадуур 15 мянган тонно шулуу нүүрhэ малтан абаха уялгаяа болзорhоонь урид, мартын 20-до дүүргэбэ. Шахтернууд 15 мянга 240 тонно шулуу нүүрhэ даабариhаа гадуур малтан гаргаа.

2-дохи участогай нүүрhэшэд съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. В. С. Можаровай даадаг комплексно бригада илангаяа шалгараа. Мүн 1-дэхи участогай шахтернууд уялгаяа холо үлүүлэн дүүргэбэ.

Мартын дүүрэтэр сүүдхэ бүри 50—100 тонно шулуу нүүрhэ даабариhаа гадуур малтан гаргаха гэжэ шахтернууд шиидээ. Абаhан уялгаяа дүүргэhэн, түсэбhөө гадуур 16 мянган тонно шулуу нүүрhэ малтан абаhан тухайгаа элидхэхэ гэжэ тэдэнэр шиидэhэн байна.

Ц. ЦЫБИКОВ,
шахткомой түрүүлэгшэ.

ЗУУТАН

Зэдын аймагай Д. Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Дамдин-Сурун Лубсанович Будаев хони хараха, хурьга абаха талаар нилээд шадабаритай малшан болонхой юм.

Түүхэтэ XXIV съездын болохо жэл тэрэ 100 хониhоо 100 хурьга абаха уялга абаhан. Харин март hарын тэнгээр 565 хонидhоо 566 хурьга абаад байна. Хонидынь үшөөл хурьгалhаар.

А. ЕЛИСЕЕВ.

ЭРХИМҮҮДТЭ—ТУГУУД

СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын коллеги, хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай президиум союзна, автономито республикануудай, хизаар ба областьнуудай, район, колхоз, совхозууд болон гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай хүдөө ажахын талаар 1970 оной бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг ба мүнгэн шан бусадай тоодо БУРЯАДАЙ АССР-эй СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА олгохо гэжэ шиидхэгдээ.

Олохон ажахынууд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугуудаар, тэрэшэлэн СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугуудаар шагнагдаба.

(ТАСС).

hҮҮЛШЫН «ДАБААН»

Репортаж

Сагаа hара гарамсаар шэмэрүүн хүйтэн шангаржа байhанаа бууража, газаа хабарай шэнжэ оронхой. Саhа багатай Арьбажалай захагүй тала дайда соохорлон нэмжынэ. Байд гээд лэ баруун урдаhаа hулаханаар hэбhэб hэбшээлнэ. Тойроод абяа шэмээгүй, хон-жэн. Гансал машинымнай «зүрхэнэй» нэгэ жэгдэхэнээр хүнхинэхэнь соностоно.

Бага балшар наhанhаа мал ажалда хүдэлмэрилжэ нилээд дүршэhэн түрүү хонишон Цырен-Дулма Дармаевагай үбэлжөөндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, үдэрэйнгөө хүхүүлгэ дүүргэээд, хурьгалhан хонидоо уhалжа байба. Ута дал хашаа соohoo хурьгадай маараддаха шэнгэхэн абяан hүлэмхеэр дуулдана. Уhалжа үрдиhэн хонидынь худагай тэндэhээ hубарилдан, талха, үбhэндөө яаран гүйлдэнэ. Эдэнээ ээрэжэ, захадажа, суглуулжа байhан ахалагша хонишон Цырен-Дулма Эрдынеевна хашаагайнтаа үүдэ хааhаар:

— Үбhөө гаргажа дүүргээ гүт?— гээд нүгөөдүүлдээ хандан hүүхирнэ.

Эндэхишүүл түрүүшынхеэ хурьгалжа байhан 600 шахуу зуhаг хонидые харууhална. Урдандаа тус отарын хонишод мүн лэ иигэжэ шэнэ хонидые абаад, хэдэн удаа таhалгарягүй хурьгалуулhанайнгаа hүүлээр хүгшэрхэдэнь, шахан таргалуулгын тусхай отарада дамжуулан үгэдэг байhан юм. Мүнөөшье энэ гурим заншалаа тэдэнэр алдаагүй. Иигэжэ адуулхадань, хонишодтошье, хурьгашадташье амар байдаг. Юуб гэхэдэ, олон жэл таhалгарягүй тэрэл hүрэг хонидоо харууhалхадаа, хонидоо hайса мэдэхэ болоно бшуу. Тиимэhээ үбэлэй хүйтэндэ түргэн хүшэ тамираа буурадаг, hү, дэлэн багатайгаар түрэдэг, hула ноосгой хонидоо анхаржа, hайнаар харууhалхадань нилээд туhатай байдаг юм.

— Мүнөөдэрэй дүнгөөр бүхыдөө 480-яад хурьган абтанхай. Хурьгалха хониднай үшөөл бии. Үнгэрhэн hарада сүүдхын 20—30 хурьган гарадаг байhан аад, эдэ үдэрнүүдтэ замхажа, оройдоол 5-6 хурьган абтана. Үрэжүүлгынгээ дансын ёhoop, түл абалгамнай энэ hарын хорёодоор дүүрэнтэхээр хараалагдана. Түрүүшынхеэ хурьгалhандаа юм гү, нилээд хүшэрхэн байна даа,— гэжэ хурьгашан Бадера Мардамова зугаална.

Энэньшье гайхалгүй. Тус отарын хонишод hая гараhан хурьгадаа эхэдэнь хүхүүлхэhээ урид дэлэнгэйнь нооhо хайшалжа, аршаад, hүүлээрнь хүхыень hаажа эбэлгэдэг заншалтай. Гадна хонидойнгоо хурьгадаа голохогүйн тула хэдэн хоногто (2-3 сүүдхэ) эхэтэйнь тусхай хаамаг соо амяарлан байлгана. Энэ үе соо hая хурьгалhан хонидоо hайса эдеэлүүлжэ, уhалжа, тэнхээ тамирыень абхуулдаг юм.

Хурьгадайнь дал соо ороходомнай ариг сэбэр, ехэ болоhон хурьгадынь хоног hараараа амяарлагданхай, үбhэ талхаяа аалихан шэмхэлнэд. Мүн хаамагуудай наада таладань арбаад хонид хурьгадтайгаа хамта илгагданхайнууд.

Хонидоо эдеэлүүлжэ, уhалжа дүүргэhээр, хурьгашадынь сэбэр үбhэ, уhа, талха хурьгадтаа оруулжа үгэнэд. Эгээл энэ үедэ Цырен-Дулма Дармаева Даша-Дондок Будожаповтай хамта газааhаа хохир оруулжа дэбдинэ. hүүлээрнь, гараhаар хоёр-гурбан хоногоо хүсэhэн хурьгадаа эхэhээнь hалгаажа, нэгэ бүлэг болгон хамтадхаха зуураа:

— Дорохи дэбдихэрыень шэнэлээгүй hаа, hүүлдэ эхэнүүдынь хурьгадаа голожо зобоодог. Угайдхадаа шэнэ хонид шуу,— гээд тэрэ ябууд ярина.

— Хурьгадай үбшэлхэ, гарзалхань ямар бэ?

— Мүнөө дээрээ барагтай. Зарим хурьгад шэшэхээ ядагшагүй. Тээд бидэндэ ветеринарна аптечкэ бии юм. Хэрэгтэй сагтань өөhэдөө таряад байдагбди. Гансал үбhэ, талхамнай нарай малда эдюулхээр бэшэ муухай, бурьташаhан. Тиимэшье hаань, шэлэжэ, илгажа байгаад лэ үгэнэлди даа. Ондоо арга үгыл даа. Дуран соогоо умбахаар тэжээлээршье тиимэ hүрхэй бэшэбди. Иигэд гээд лэ гарасалдахал hанаан бии,—гэжэ хурьгашан Акмет-Гарай Набиулин хөөрэнэ.

Байгша ондо энэ отарада ажалладаг хонишод түрэл партиингаа XXIV съездын хүндэлэлдэ зорюулан, 100 эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга абажа түлжүүлхээр социалис уялга абанхай. Энэ зорилгоёо сүм дүүргэхээр эрмэлзэнэ гээшэ.

hү багатай хонидойнгоо хурьгадые үнеэнэй hүөөр угжадажа тэнжээнэ. Эндэ урдандаа искусственна ураг буйлуулагдадаг байhан аад, мүнөө жэлдэ юундэшьеб эмхидхэгдээгүй.

— hаядаа дулааржа захалхадань, хурьгалhан хонидоо ойро тойроноо бэлшээжэ эхилхэмнай. Эндээ баряад юугээ эдюулхэмнайб даа,— гэжэ хэлэhээр. Цырен-Дулма Дармаева үлгөөтэй байhан аптечкэ тээшэ яаралтайхан ошохо үедөө,—Таанадтай зугаалжа байhаар мартахамни ха юм. Нэгэ хонин хурьгалха юм hэн. Яажа байгаа юм ааб. Ошожо харахамни,— гээд ябашаба.

Энэ отарын хонишод мүнөө эгээл харюусалгатай — hүүлшынгээ шатада ябажа байнхай. Тиимэhээ нэгэшье хурьга гарзалуулангүй, томо болгон тобиржуулжа, хүхэ зулгы ногоон дээрэнь гаргахаар эрмэлзэжэ байhанданьшье hэжэглэхээр бэшэ байгаа бэлэй.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корреспондент.

Загарайн аймагай
Эрхирэгэй совхоз.

СОВЕДҮҮДЭЙ hУНГАЛТА УГТУУЛАН

…СР-эй Верховно Соведтэ hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин …тральна комиссиин составта кандидадуудые дэбжүүлгэ

…Верховно Соведтэ hунгалта ун… …уулиин Центральна комиссиин сос… …дадуудые дэбжүүлгэ Россин Фе… …ргэлжэлhөөр.

…городой республиканска клини… …цын хүдэлмэрилэгшэд партийна… … Мамаевае hунгуулиин Центральна …составта дэбжүүлбэ. ВЛКСМ-эй …екретарь Л. И. Матвеев Бүхэсоюзна …Коммунис Залуушуулай Союзhаа …составта дэбжүүлэгдэбэ. Новоси… …перо ба баледэй академическэ театр… партийнабэшэ Л. В. Мясникова …скэ областиин соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна эмхиhээ hунгуулиин Центральна комиссида дэбжүүлэгдэбэ.

Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой главна политическэ управлениин начальнигай орлогшо Н. А. Начинкин Арми, авиаци ба флодто туhалха hайн дуранай бүхэсоюзна бүлгэмhөө СССР-эй ДОСААФ-ай Центральна Комитедэй Президиумэй үргэн заседани дээрэ комиссиин составта дэбжүүлэгдэбэ. РСФСР-эй «Знание» бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ, Москвагай авиационно институдай ректор И. Ф. Образцов Россин Федерациин «Знание» бүлгэмhөө комиссиин составта дэбжүүлэгдэбэ. Еврейнүүдэй автономито областиин КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Л. Б. Шапиро еврейнүүдэй автономито областиин коммунис организациhаа hунгуулиин Центральна комиссида дэбжүүлэгдэбэ.

Профсоюзуудай Ростовско облсоведэй президиум профсоюзуудай Ростовско облсоведэй түрүүлэгшэ В Н, Барановскиие профсоюзуудай Ростовско областной соведhээ дэбжүүлээ. В. В. Куйбышевай нэрэмжэтэ Куйбышевска политехническэ институдай студентнүүд, профессорнүүд ба багшанар институдайнгаа кафедрын доцент, партийнабэшэ Н. А. Поляковае комиссиин составта дэбжүүлhэн байна.

…ХИМҮҮДЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭД

…публика доторхи промышленна предприятинууд, колхоз болон …дта, эмхи зургаануудта суглаанууд боложо, Буряа… АССР-эй Верховно Соведтэ hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин …комиссида кандидадууд дэбжүүлэгдэжэ үргэлжэлhөөр.

…орденто оперо ба ба… …трай коллективэй суглаан …Буряадай АССР-эй Вер… …ведтэ hунгалта үнгэргэхэ …Центральна комиссида …е дэбжүүлбэ.

…ай искусствын габьяата …улагша, театрай зурааша …Иннокентьевич Манилов …гэ абаhан байна. Тэрэ …ин Центральна ко… …мэдээжэ композитор **Бау …Ямпиловай** кандидату… …даа. Энээниень удаа… …үгэ хэлэhэн нүхэд, суг… …адагшад hайшаажа, тэ… …БурАССР-эй Верховно Со… …алта үнгэргэхэ hунгуу… …нтральна комиссида кан… …нэгэн дуугаар дэбжүүл…

…

…АН-ҮДЫН АЙМАГ. Үсэ… «Советская Россия» колхозой Дээдэ-Жэрэмэй hүнэй фермын hаалишадай суглаан боложо, республикын hунгуулиин Центральна комиссида тус колхозой түрүүлэгшэ **Трифонов Леонид Селиверстович** дэбжүүлэгдээ. Фермые даагша Григорий Кириллович Яников түбхын түрүүн үгэ абаад, нүхэр Трифоновые нэрлээд, тэрэнэй ажаябадал тухай хөөрэбэ. Колхозой бусад фермэнүүд, бригаданuудта колхознигуудай суглаанууд боложо, Леонид Селиверстович Трифоновэй кандидатура нэгэн дуугаар дэмжэгдээ.

• • •

УЛААН-ҮДЭ: Гүрэнэй худалдаа наймаанай ба эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Буряадай областной комитедэй президиумэй зүблөөн зарлагдаад, Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин Центральна комиссида кандидадаар **Екатерина Васильевна Пластинина** — гүрэнэй худалдаа наймаанай ба потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Буряадай обкомой түрүүлэгшэ — дэбжүүлэгдэбэ. Түрүүн үгэ хэлэhэн тус обкомой секретарь Петр Андреевич Козлов нүхэр Е. В. Пластининае нэрлэhэн байна. Энэ дурадхалыень гүрэнэй худалдаа наймаанай ба потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой гэшүүд бүрин дэмжээ.

• • •

МУХАР-ШЭБЭР. Үдэшэлэн клуб тээшэ колхознигууд нэгэ, хоёроороо hубарилдажа эхилбэ. Тэдэнэр хүхюун зугаатай. Энэньшье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин Центральна комиссиин составта кандидадые дэбжүүлхэнь ха юм. Түрүүлжэ үгэ абаhан «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ С. Я. Ерасеевэй комиссиин составта **Александра Фадеевна Мальцевае** — колхозой зоотехник — дэбжүүлхэ гэhэн дурадхал оруулхадань, суглаагшад альга ташалгаар угтаба. Удаа тээнь тус колхозой суута hаалишан Варвара Зиновьевна Бельская халуунаар дэмжээ.

• • •

СЭЛЭНГЭ. Галуута-Нуурай оёдолой фабрика соо үглөөнэй арбан сагта хүн зон олоороо сугларба. Фабрикын партийна организациин секретарь Елизавета Ульяновна Коновалова ендэртэ гараад:

— Нүхэд, эндэ бидэнэй юундэ суглараhамнай мэдээжэ. Буряадай АССР-эй hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин Центральна комиссида кандидадаар манай фабрикын главна инженер **Евстафьева Тамара Евгеньевнае** дэбжүүлэе гэжэ өөрынгөө зүгhөө дурадхаха байнаб. Нүхэр Евстафьева удаан сагай туршa соо эрхим hайнаар хүдэлжэ байна — гэхэдэнь, суглаагшад альга ташан угтаба. Энэ дурадхалыень коммунис ажалай ударник, оёдолшон Н. Д. Витикова үнэн сэдьхэлhээ дэмжээ.

Манай хөөрэлдөөн

Сабшалан hайжаруулха габшагай хоёр hара

ЭРШЭТЭ АЖАЛ ЭХИЛЭЭ

Республика дотор таряалан. сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ габшагай хүдэлмэриин хоёр hарын соносхогдоhоор хэдыхэн хоног үнгэрөөдхнбэ. Колхоз, совхозууд энээниие ямар бэлэдхэлтэйгээр угтаад, мүнөө таряалан, сабшалан дээрээ юу хэжэ байнаб гэhэн асуудалтайгаар манай корреспондент зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаhан байна.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой главна мелиоратор Н. В. ПОДДЕЛЬСКИЙ иигэжэ хөөрэнэ:

— Энэ хоёр hарын соносхогдохоhоо бүри урид, мартын 18-hаа эхилжэ сабшалан, таряалан дээрэ наг шэбхэ зөөжэ, уhалууриин hубаг ханаабуудые сэбэрлэжэ, уhа хааха түхеэрэлгэнүүдые заhабарилжа захалаа hэмди. Гансашье байгша ондо бэшэ, харин жэл бүрил манай колхоз сабшалан, таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэриие хабар эртэ, нэгэл тогтомол болзор соо эхилдэг юм.

Мүнөө бригадир, мелиоратор И. Н. Колмаковой хүтэлбэрилдэг оньhожоруулагдаhан отрядайхид тусхай тэргэтэй «МТЗ» түхэлэй 6 трактор, 2 самосвал автомашинаар Намаг гэжэ газарта наг шэбхэ түлэг зөөжэ байнхай. Мүн шэбхыень обоолжо, түлхижэ үгэхэ нэгэ бульдозёртой трактор, шэбхэ ашаха оньhон түхеэрэлгэтэй нэгэ «ДТ-54» трактор хүдэлнэ. Тус отряд үдэр бүри 300 гаран тонно шэбхэ сабшалан дээрэ гаргана. Эндэ механизаторнууд И. С. Бальчугов, Л. А. Пугачев, Ж-Д. Ж. Доржиев, И. Д. Пашинский гэгшэд трактор, машинануудаа нэгэшье hаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэнэ.

— Оньhожоруулагдаhан отрядайхид энэ габшагай хүдэлмэриин хоёр hарын туршада 6 мянган тонно наг шэбхэ таряалан, сабшалан дээрэ гаргаха юм. Тэрээнhээ гадна, үнгэрэгшэ намартаа тэдэнэр таряанай газарта (гол түлэб кукурузын, шэниисын поли дээрэ) зургаа мянган тонно, мүн сабшаланда долоо мянга үлүүтэй тонно шэбхэ гаргаhан байна. Иигээд тэрэнээ тараажа, газарай хүрьhэндэ оруулжа эхилхэнь.

Тинхэдэ луговодуудnай газараа уhалхаар бэлдэжэ, гол горход дээрэхи хаалта боолто, hубаг ханаабуудые сэбэрлэжэ, заhабарилжа баhал сүлөөгүй ажаллана. hаяар hайрамай урдажа эхилхэдэ, тэрэниие тогтоожо, Наран гэжэ газарай таряалан, сабшалан тээшэ залахын тула бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Эндэ луговодууд Сергей Таракановский, Яков Пушинский гэгшэд ехэ хүдэлмэри хэнэ. Тингэжэ мүнөө хабартаа 900 га сабшалан, 792 гектар шэниисын газар уhалхабди. Илангаяа социалис Ажалай Герой Евлампий Бутаковой даадаг тракторно-таряан ажалай бригадынхид газараа hайнаар уhалжа, хэрбээ нёдондо тэндэ гектар бүриин хорин центнер таряа хуряаhан hаа, байгша ондо гектарай 23 центнерhээ доошо бэшэ ургаса абаха зорилготой.

Колхозоороо энэ жэлдэ таряалангай га бүриhөө 13,2 центнерhээ доошо бэшэ таряа, сабшалангай гектар бүриhөө 14 центнерhээ бага бэшэ үбhэ абахын түлөө тэмсэхэбди.

БАГШАНАРАЙ ЕХЭ ХУРАЛ

Мүнөө сагай hургуулинуудта ород ба буряад хэлэнүүдые заалгые hайжаруулха асуудалаар багшанарай республиканска научно-практическа зүблөөн үсэгэлдэр эхилээ гэжэ бэшээ hэмди. Тэрэнэй хүдэлмэридэ хото, хүдөөгэй багшанар, эрдэмтэд, библиотекарьнүүд хабаадалсана.

Түрүүшын үдэр иимэ элидхэлнүүд шагнагдаа: **«Мүнөө сагай эрилтэтэй зохилдуулан, республикын hургуулинуудта ород, буряад хэлэ ба литература заалгын шанар, тэрэниие hайжаруулха хэмжээнүүд тухай».** (Элидхэлшэ—БурАССР-эй гэгээрэлэй министрэй орлогшо Д. Ж. Бальжинова), **«Шэнэ программын ба номуудай шанарые hургуулида шалгажа үзэлгын онол аргануу**д» (элидхэлшэ—Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй багш профессор В. Д. Кудрявцев), **Уран зохёолой сэдьхэл бодолдо үзүүлдэг нүлөө ба шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ асуудал»** (элидхэлшэ—хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор А. А. Белоусов).

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЗОРИЛГОНУУД

КПСС-эй XXIV съездын директивэнүүдэй проект зубшэнэбди

ШУБУУ ҮСХЭБЭРИЛГЭДЭ—ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

Буряадай «Птицепром» трест 1968 оной январьда эмхидхэгдэһэн юм. Тэрэ сагһаа хойшо трестын харьяата ажахынуудта шубуу промышленна аргаар үсхэбэрилэгдэжэ захалһан байна. Тэдэ ажахынуудые материально-техническэ талаар хангаһанай, шубуунуудай тоо олошоруулһанай ашаар **һүүлэй гурбан жэлэй туршада үндэгэн 3,5 дахин, шубуунай мяхан — 1,6 дахин ехэ абтадаг болоо. Үндэгэнэй, шубуунай мяханай өөрынь үнэ сэн нилээд хямдараа.**

Шубуунай тоо олошоруулхын тула тэдэнние клеткэнүүд соо байлгадаг боложо, ажал ехэтэй хүдэлмэрииень оньһожоруулһан, автомат хэрэглэһэн байнабди. Клеткэнүүдые түхеэрхэдэ, нэгэ байра соо урдынхиһаа хоёрһоо үлүү дахин олон шубуу бариха, үндэгэ, шубуунай мяха абаха технологие нарижуулан һайжаруулха, үйлэдбэриень промышленна үндэһэ һуури дээрэ табиха, шубуудые бүхыдэнь хуурай тэжээлээр эдеэлүүлхэ арга олгогдоһон байна. Мүнөө үедэ шубуунай тэжээлэй рациондо аминокислота, витаминууд болон микрободосууд оруулагдадаг болонхой.

Шубуудай тоо олошоруулһанай, тахяа бүриһөө олон үндэгэ абадаг болоһоной ашаар гүрэндэ үндэгэ тушааха табан жэлэй түсэб 107 процент, шубуунай мяха — 134,7 процент дүүргэгдэһэн байна.

Сотниковско фабрикада үнгэрэгшэ жэлдэ үндэгэ абалга урда жэлэйхиһээнь 35,6 процент ехэ боложо, 23,8 миллиондо хүргэгдөө. Улаан-Үдын, Торийн фабриканuудта, Хориин шубуунай инкубаторна станцида үндэгэ абалга 33—57 процент ехэ болоһон байха юм.

Гансахан 1970 ондо трестын харьяата ажахынууд гүрэндөө 18 миллион шахуу үндэгэ, 6754 центнер шубуунай мяха түсэбһөө үлүүлэн худалдаһан. Мүнөө үедэ манай трест бусад область, хизаарнуудта үндэгэ ябуулдаг болонхой. Тэрэнһээ гадна, нилээд олон үндэгэ мяха консервын комбинадта тушаадаг болоо.

Манай предприятинуудта жэлһээ жэл бүри тахяаһаа олон үндэгэн абтадаг боложо байнхай. Жэшээнь, Сотниковско фабрикада 1970 ондо тахяа бүриһөө 224 үндэгэ, Улаан-Үдын фабрикада 214 үндэгэ абтаһан байна. Трестмнай бүхы дээрээ тахяа бүриһөө 209 үндэгэ абажа шадаа.

Эдэ жэлнүүдтэ шадабаритай бэрхэ шубуушад олошороо. Жэшээнь, **Сотниковско фабрикын шубуушад Любовь Иннокентьевна Шубина, Лидия Степановна Кручинина даалгагдаһан тахяа бүриһөө 240 үндэгэ абаһан байха юм. Кабанскын совхозой Ефимия Васильевна Филоновагай даадаг шубуушадай бригада 1970 ондо эмэ нугаһан бүриһөө 130 үндэгэ, Татьяна Алексеевна Суворовагай бригада 132 үндэгэ абаа һэн.**

Трестын ажахынуудта бүхы түрэлэй шубуунай дальбараануудые һайнаар дэгжээхэ, тиигэжэ колхоз, совхозуудта, арад зондо дальбараануудые олоор худалдаха талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Нёдондо урда жэлэйхиһээ 894 мянган дальбараа олон дэгжээгдээ.

Кабанскын совхоз 1967 ондо 12520 центнер нугаһанай мяха худалдаһан байбал, тэрэнээ 1970 ондо 16300 центнертэ хүргөө. Эндэ 1968 оной эхиндэ бии байһан эмэ нугаһан бүридэ 126 килограмм мяхан абтаһан байбал, тэрэнь нёдондо 140 килограммда хүргэгдөө. Энэмнай яһала һайн амжалта гээшэ.

Энэ совхозой Иннокентий Ильич Гусевай бригадынхид нёдондо абаһан дальбараануудайнгаа 92 процентые томо болгожо, гүрэндөө 53660 нугаһа тушааһан байна. Нугаһан бүхэниинь дунда зэргээр 2380 грамм татаа.

Тахяануудые клеткэ соо байлгадаг болохынгоо хажуугаар, Улаан-Үдын фабрикада 30 мянган нялха дальбараануудые һаратай болоторнь байлгаха батарейкэтэй тусхай цех баригдажа, дүүрэхээе байна. Мүн эндэ 5—5 мянган эхэ тахяануудые байлгаха хоёр байра нёдондо баригдаа һэн. Байрань түмэр-бетон зүйлнүүдээр хабсаргагдажа, гүрэнэй банкын урьһаламжа мүнгөөр бүтээгдээ.

Шубуудай байранууд соо сэбэр һайн агаартай байлгахын тула шэнэ агаар оруулха, аргалыень оньһон аргаар сэбэрлэхэ, тэжээлыень оньһон аргаар хубаарилжа үгэхэ түхеэрэлгэнүүдые, мүн авто-уһалуури тодхохо хэрэгтэй байна. Тиимэһээ бидэнэр энэ талаар туһалхыень **манай республикын түрүү промышленна предприятинуудта хандаһан байнабди. Тэдэнэр манай захилые анхаралтайгаар угтажа, туһа хүргэхэ аргатай байһанаа мэдүүлээ.** Тиигэжэ «Электромашина» заводой коллектив шубуунай аргал сэбэрлэхэ, тэжээл хубаарилжа үгэхэ түхеэрэлгэнүүдые хэжэ үгөө. Эдэ түхеэрэлгэнүүдые Улаан-Үдын шубуунай фабрикада туршажа үзэхэдэ, яһала һайн байһанаа харуулаа. Энэ цех соо урдань 10 мянган тахяа байлгагдадаг һаа, мүнөө 27 мянган тахяа баригдадаг болоо. Байгша ондо энэ завод үшөө 6 байрада тиимэ түхеэрэлгэнүүдые хэжэ үгэхэ юм.

Прибор бүтээлгын заводой коллектив 4 мянган авто-уһалуури бүтээн гаргажа үгөө. Тэрэнэй ашаар уһанай гаргаша нилээд хороогдоһон байна. Мүн эдэнэр шубуунай байрануудта автомат түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, тэрээн соохи агаарые сэбэрээр байлгаха приборнуудые бүтээжэ байнхай. 1971 оной нэгэдэхи кварталда энэ завод манай фабриканuудта 6 мянган авто-уһалуури, 5 байрада тодхохо автомат түхеэрэлгэ хэжэ үгэхэ юм.

Улаан-Үдын авиазавод энэ жэлэй түрүүшын хахадта трестымнай ажахынуудта 100 мянган тахяа байлгаха клеткэтэй 700 батарейкэ хэжэ үгэхэ юм. Мартын 10-най байдалаар эдэнэр 300 гаран тиимэ батарейкэ хэжэ үгөөд, шубуушадай магтаалда хүртэнхэй.

Нигэжэ манай республикын промышленна предприятинууд үндэгэ, шубуунай мяха ехээр абадаг болохо хэрэгтэмнай бодото туһаламжа хүргэжэ байна. Энээнэй ашаар эдеэ хоолой зүйлнүүдые эрид ехээр абадаг болохо зорилгонуудаа амжалтатайгаар шиидхэхэ аргатай болоно гээшэбди.

Мүнөө үедэ шубуунуудые клеткэ соо байлгажа харууһалха хүдэлмэриие оньһожоруулха талаар манай промышленностиин хүсэд хүрэхөөр машина, түхеэрэлгэнүүдээр хангаагүй байһан дээрэһээ шубуунай фабриканuудай урлан нарижуулагшад ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулха талаар олон һонирхолтой дурадхалнуудые оруулһан байха юм. **Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ урлан нарижуулагшадай 25 дурадхалые бэелүүлһэнэй ашаар 95704 түхэриг алмагдаһан байна.**

Мүн шубуунай үүлтэр һайжаруулха, эдеэлүүлхэ ба харууһалха гуримые нарижуулха, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха талаар хэгдэһэн хүдэлмэриин ашаар ажахынуудай экономическа дүнгүүд ехээр дээшэлээ. **1970 ондо трестын мэдэлэй ажахынууд бүхы дээрээ 4 миллион гаран түхэриг сэбэр олзотой гараһан байна.**

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект дотор шубуу үсхэбэрилгые саашадань хүгжөөхэ, шубуунай үүлтэр һайжаруулха, тоо толгойень олошоруулха зорилго табигданхай. Энэ талаар шэнэ табан жэлдэ манай республика дотор нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна.

Трестымнай ажахынуудта табан жэлэй эсэстэ жэлдээ 95—100 миллион үндэгэ, 6—7 мянган тонноһоо бага бэшэ шубуунай мяхан абтадаг болохоор хараалагданхай.

Шубуунай продукци иимэ ехээр дээшэлүүлхын тула шэнэ фабриканuуд баригдаха, хуушануудынь үргэдхэгдэхэ. 1971 ондо жэлдээ 2400 тонно мяха үгэхэ шубуунай фабрика Кабанскда баригдажа эхилхэнь. Мүн жэлдээ 500 мянган галуу тушааха томо фабрика республикадамнай бүтээгдэхэ юм.

1973 онһоо Гусиноозерскдо 270 мянган тахяа байлгаха фабрика баригдажа захалха. Сотниковско болон Улаан-Үдын шубуунай фабриканuуд жэлдээ 42—45 миллион үндэгэ үгэдэг болохоор үргэдхэгдэхэ хараатай.

Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй аймагуудай колхоз, совхозуудта галууд олоор үсхэбэрилэгдэдэг болоһон дээрэһээ Мухар-Шэбэрэй инкубаторна станцида шэнэ цех байгуулагдаха, Бэшүүрэй инкубаторна станци үргэдхэгдэхэ байна.

Эдэ аймагуудта шэнэ табан жэлдэ шубуу, гахай олоор үсхэбэрилэгдэдэг болохо байһан хадань Мухар-Шэбэрэй аймагта мяханай комбинадай тусхай үүсэлэлгын пункт ойрын сагта бариха хэрэгтэй болоно. Юуб гэхэдэ, шубуунуудые 100 километрһээ холо зөөхэдэ шэгнүүрнь нилээд хородог байна. Мүн эдэ аймагуудта шубуунай, гахайн холимол тэжээл бүйлүүлэн гаргаха завод бариха хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

Трестын мэдэлэй предприятинуудта хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл нилээд ехэ бии. Тиимэһээ мүнөө үедэ тэдэ арга боломжонуудаа хэрэглэхэ, ажалдаа бии байгаа дутагдалнуудаа усадхаха талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Манай предприятинуудай коллективүүд 1971 ондо дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхай. Жэшээнь, Кабанскын совхозой коллектив байгша ондо түсэбһөө гадуур 2400 центнер мяха, 5300 центнер һүн, 1000 центнер таряа, 14 мянган центнер хартаабха тушааха гэжэ үгэеэ үгэнхэй. Сотниковско шубуунай фабрикын хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлдэ түсэбһөө үлүүлэн 4.500 мянган үндэгэ, 300 центнер шубуунай мяха тушааха уялгатай. Мүн Улаан-Үдын, Торийн шубуунай фабриканuуд болон бусад предприятинуудай коллективүүд ехэ уялга абаад байнхай.

Шэнэ табан жэлые Кабанскын совхоз, Улаан-Үдын шубуунай фабрика ажалай ехэ амжалтануудаар угтаба. Мартын 10-най байдалаар Кабанскын совхоздо 100 мянга гаран нугаһанай дальбараанууд гаргагдаад байна. Улаан-Үдын шубуунай фабрика мартын 15-да гүрэндэ үндэгэ худалдаха кварталайнгаа түсэб дүүргэжэ, кварталай эсэс хүрэтэр түсэбһөө гадуур 1.500 мянган үндэгэ тушааха гэжэ шиидэнхэй.

Манай түрүү шубуушад бүри ехэ амжалтануудые туйлана. Улаан-Үдын фабрикын шубуушан З. Ф. Климушкина үнгэрһэн 2 һарада тахяа бүриһөө 47,6 үндэгэ абажа шадаа. Иимэ түрүүшүүл ажахы бүхэндэ олон.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, манай ажахынууд шэнэ табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлхэ ехэ арга боломжотой гээшэ.

И. ИГНАТЬЕВ,
Буряадай «Птицепром» трестын директор.

ҺУУДАЛ БАЙДАЛАЙ ЭД БАР[АА]

Совет гүрэнэй арад зоной олзо доход жэл бүри ... үргэн хэрэглэлэй эд бараанда тэдэнэй эрилтэ дээш... Арад зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа элбэгээр, ... тайгаар бүтээн гаргадаг болохо хэмжээнүүд Совет... Коммунис партиин XXIV съездын Директивэнүүдэй ... хараалагдана. Тиимэ эд бараанай элбэгээр гаргагда... до зариманайнь худалдаанай сэн хямдаруулагдажа ...

Зарим түхэлэй телевизор, хубсаһа угаадаг машина, ... мотороллер, мопед, мотовелосипед, электрическэ ба... ска бритвэ, плащ, скатерть болон бусад хэрэгсэл... даанай сэн байгша оной мартын 1-һээ хямдаруулагда...

Юһэдэхи табан жэлэй туршада ажалшадай культу... һуудалай, ажахын хэрэгсэлэй эд бараа промы... һалбари бүхэндэ бүтээдэг боложо, тэдэниие гарга... хин дээшэлүүлхэ зорилго партиин съездын Директ... проект соо хараалагдана. Тиимэ эд бараа бүтээлгэ ... дустриин һалбари бүхэндэ бүри дээшэлүүлэгдэхэ юм ... хэдэ, үнгэтэ металлургиин, химиин, машина ба стано... гын промышленностьда үргэн хэрэглэлэй эд бараа ... үнгэрһэн табан жэлэйхиһээ 3 дахин дээшэлүүлэгдэ... лагданхай.

Эдэ бүгэдын ашаар совет хүнүүд холодильник ба ... утюг, магнитофон ба үхибүүдэй коляска, мотоцикл ба ... зор, бритвэ болон гэр байрын бусад хэрэгсэлнүүдые ... худалдан абаха аргатай болохо байна. Үргэн хэрэ... бараанай ассортимент шэнэдхэн хубилгаха, шанар... жаруулха, мүн орёо оньһон машина болон при... удаан саг соо хэрэглэдэг болохо арга хангаха асу... тон ехэ анхарал хандуулагдана.

Нютаган промышленностьда бүтээгдэдэг проду... жээе шэнэ табан жэл соо 1,7 дахин дээшэлүүлжэ, ... шанар эрид һайжаруулха эрилтэ КПСС-эй XXIV ... рективэнүүдэй проект соо табигданхай. Нютагай ... ностиин шэнэ предприятинууд гол түлэб багахан ... баригдахаар хараалагдана.

ШЭНЭ ТЕХНОЛОГИ ХЭРЭГТЭЙ

Юһэдэхи табан жэлэй туршада орон доторoo «мяхалиг мал болон шубуудые тусхай шэглэлтэйгээр үдхэхэ» гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект дотор хэлэгдэнэ. Эдэ үгэнүүд мяхалиг мал үдхэдэг боложо байһан Захааминай аймагай колхоз, совхозуудта сэхэ хамаатай.

Мяхалиг мал үдхэхэ шэглэлтэй болоһоншье һаа, манай колхоз, совхозууд энэ һалбаряа үшөөл гуримшуулаадүй, иимэ һалбари эрхилхэ таарамжатай технологи байгуулагдаадүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Үнэндөө хадаа мяхалиг мал үдхэхэмнай гэжэ хүгшэрһэн, голодоһондо гараһан зарим үнеэдээ һаахаяа болёод, һүень тугалдань хүхүүлдэг, зарим ушарта хоёрдохи тугал заядалсадаг байна. Хүгшэрһэн, гологдоһон үнеэнһээ юун мүртэй түл абтахаб даа. Хоёрдохёор, заядуулһан, хоёр тугалда дэхүүлһэн тулюур үнеэн дахяад ягаад ороондо орохоб, һубай үлэшэхэ байһаниинь мэдээжэ. Энэл ушарһаа боложо, нёдондо аймаг соо мяханай гүүртэнүүдэй 100 үнеэн бүриһөө оройдоо 59 тугал түлжүүлэгдэһэн байна бшуу. Мяханай гүүртэнүүдэй 7780 үнеэнэй хахадынь шахуу бүхэли жэл соо тэжээлгэл, харууһалуулаад, һүшье, мяхашье үгөөгүй жэшээтэй болоно.

Мяхалиг болон һаалиингаа малые һайса илгаа, шэглэл мэргэжэлээ олоо гэжэ тоологдодог болоһон Баян-Голой совхоз, «Победа» колхозые абахада малаа, илангаяа мяханай гүүртэнүүдэй малые олоорнь һубайруулна. Баян-Голой совхоз нёдондо 100 үнеэн бүриһөө 78 тугал абажа, 156 үнеэ, гунжадаа һубайруулһан байна. Тиигэжэ 114.000 түхэригэй гарза хохидолдо ороо бшуу. «Победа» колхоз һаалиингаа фермын 100 үнеэн бүриһөө 92 тугал түлжүүлхэ зуураа, мяханай фермэдэ зуунай оройдоол 62 тугал абаһан байна.

Энэ ушар юу гэршэлнэб гэхэдэ, мяханай мал үдхэжэ шадагданагүй, иимэ мал үдхэхэ, мяха ехээр абаха гуримаа, ажалайнгаа эмхидхэл-технологиие үшөөл олоодүй, тааруулаадүй байгдана.

Мяханай мал үдхэхэдөө нютагтаа тааараһан, мяхалиг үүлтэрэй, өөһэдын тэжээлэй хубитай, ехэ малай һүрэгтэй, зоотехническэ ба үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэриин тусгаар тоо бүридхэлтэй, ажалай тусгаар эмхидхэлтэй, арга дүршэлтэй байха ёһотой. Манай эндэхи үндэр дээрэ, эгсэ хада уулатай, хүдөө хүбшэтэй нютагуудта гол түлэбтөө хальмаг, доодо талымнай колхозуудта — казах үүлтэрэй бухануудаар үүлтэр һайжаруулхада таарамжатай гэжэ дүй дүршэл гэршэлнэ. Эдэ үүлтэрэй мал, илангаяа хальмаг үүлтэрэй мал мяхалиг, шэрхи тобир, һэргэлэн солбон, зунай ногоондо таргалхаар түргэн, түл үгэхөөр һайн, түлдөө мээхэй гэхэ мэтэшэлэн олон һайн талатай. Нэгэл дутагдалынь гэхэдэ, бэеэр симменталда хүрэхэгүй, загсадаг байна. Тиигэбэшье нютагай эрхэ байдалда эгээл таарамжатай, мяхалиг малда таараха үүлтэр юм. Мүнөө манай эндэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдшье, малшад, юрын зоншье энэ үүлтэрые һайшаадаг, дээрэшэдэг болоо. Теэд энэ асуудал дээрэ һая болотор нэгэн һанал үшөөл байгаагүй, симментал үүлтэр барибал һүшье, мяхашье абажа байха һэмди гэжэ маргадаг, хургадаг ушарнууд байгаа. Энээнһээ боложо мүртэй һүшье, һаадаггүй, үнеэн бүриһөө мянга гарантайхан һү һаадаг, 2—2,5 центнертэй туранхай мал гүрэндэ худалдадаг ажахынууд бии байгаа.

Мяханай малые, илангаяа залуу мал — тугал, бурууннуудые жэлэй дүрбэн сагта яажа тэжээхэб, харууһалхаб гэһэн асуудал тодоруулагдаагүй, элдэбээр боложо байдаг ушар бии. Зарим газарта тугалай һайса тэнжэхэлээр зундаа эхэтэйнь хамта бэлшээдэг, зарим ажахынуудта оройдоошье суг ябуулдаггүй, газаагаа тээлниг соо хаадаг, хатаадаг байна. Хоёрдохи ушарта тугал хада уулаар, шугы бургааһан, ой модон соогуур эхэеэ дахаад ябажа шадахагүй, гээгдэхэ, эсэхэ, төөрихэ, шабар шабхада унаха, халиха гэхэ мэтэшэлэн айдаг, һэргылдэг байха юм. Энээниие зүбтэй гэхын аргагүй. Иигэжэ шалтаг бэряад, зарим хомхой, һэшхэл багатай малшад мяханай гүүртын үнеэдһэе һуулга һабаар һү һаажа машчндажа, зунай һарануудта нүүд-пүүдээр тоһо суглуулха, худалдаа наймаа хэхэшье зон байха. Тиигээшьегүй һаа, зунай ногоондо һаамшаад ерэһэн эхээ хүхэһэн тугал али олон шэшэжэ, санхатажа доройтодог. Гансашье гэнтэ ехээр хүхэһэнһөө бэшэ, үдэрэй утада үнеэнэй дэлэн соо суглараһан һүн изармагтажа, шанараа гээжэ, тугалаа үбэдхөөхэ ёһон бии. Иигэжэ байһан тугалнуудай үхэхэ, тураха үлүү байдаг. Мүн үзүүр һормо ногоо эдижэ ябангүй, ноохил үдэр бүри гэшхэдэг, түйбэдэг тээлнигэйнгээ ногооһдо байхадаа тугал түлжэхэ, томо болохоор муу байна.

Би нёдондо Баян-Голой совхоздо һара шахуу саг соо байжа, эхэнүүдтэйгээ суг бэлшэдэг тугалнуудые ажаглаһан байнаб. Тугалаа эхэтэйнь бэлшээжэ болохогүй гэһэн һанамжа буруу гэжэ ойлгогдоо. Эхээ дахажа, дуратайдаа багаханаар хүхөөд, һормо һайхан ногоо шэмхалжэ ябаһан тугалнууд жэгтэй түргэнөөр томо болохо, түлжэхэ байгаа. Үдэшэниинь бэлшээриһээ ерэхэдээ хээлирхүү, садхалан, өөдэргэн дорюун тугалнууд эхэнүүдэйнгээ урда хойно орожо байгаад оодоролдожо, мэнгэлдэжэ ябаха. Зунай хахад багаар булта голигор тарганууд, загаһандал адли шабдаг, гулдагар бэетэйнүүд болошоно. Иигэжэ эхэеэ дахажа ябаһан тугалнууд зундаа шэгнүүржэ сүүдхын 700—900 граммаар, һарада 22—25 килограммаар нэмээжэ байдаг. Илангаяа хальмаг үүлтэрэй үнеэд тугалдаа мээхэй, бэеһээ холо эльгээдэггүй, наринаар абажа ябадаг байха юм. Шугы бургааһатай газарта тугалайнгаа хараа алдабал лэ мөөрөөд, үүгэнээд гүйшэдэг, бэдэрээд ябадаг байна.

Иигэжэ тугалнуудые түлжүүлхэдэ харууһагүй орхихо гэгдэнэ бэшэ, һүрэг адуулга, харюулгатай ябаха ёһотой. Һүрэгөө дахаад, адуулжа ябаһан хүн тугалнуудта нюдөө табилсажа, малаа бусаажа, татажа ябаха зэргэтэй. Зарим газарта зунай сагта малаа бэлшээжэ, адуулжа ябадаггүй, миил хүдөө тээшэ залажархидаг заншал бии. Тугалаа абаад ябаһан үнеэд байрадаа ерэнгүй, тушаалдаһан газартаа хоношохо ушар байха. Мяханай гүүртын тугалнуудые эхэтэйнь суг бэлшээхэ дурагүй байлган ехэнхидээ энээнһээшье шалтагаалжа магад. Иимэ бэрхэшээлтэйшье һаань, мяханай гүүртын тугалые заатал һаа, эхэтэйнь бэлшээхэ хэрэгтэй. Баян-Голой совхоздо тугалнууд намар хүйтэртэр эхэнүүдтэеэ суг бэлшэжэ байгаа.

Мяханай мал үсхэбэрилгэдэ гуримшуулагдаагүй юумэнүүд үшөөшье олон. Илангаяа ажалай эмхидхэл, ажалай түлөөһэ, ажалай нэмэлтэ түлбэри гуримшуулха саг ерээ.

Н. БЫЧЕНКО,
Захааминай аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин зоотехник.

ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТЬ. «Межколхозстрой» гэдэг нэгэдэл областиин 14 районой колхозуудта барилгануудые бүтээнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус нэгэдэл «Путь Ильича» колхоздо үнеэдэй шэнэ байра барижа, бүхы хүдэлмэрииень оньһожоруулба.

ТАСС-ай фотохронико.

СЕМИНАР БОЛОБО

КПСС-эй Хэжэнгын райкомдо партийна эхин организацинуудай секретарьнарай, партийна болон комсомолой политическэ гэгээрэлэй кружок, полит-һургуулинуудай пропагандистнарай нэгэ үдэрэй семинар үнгэрэгдэбэ.

1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект ба аймагай партийна организациин зорилгонууд тухай элидхэл партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Б. Д. Ангархаев хэбэ.

Һүүлээрнь семинарта хабаадагшад секци секцеэрээ таһаржа һуралсалаа үргэлжэлүүлбэ.

Ярославска городской партийна организацида партийна суглаа үнгэргэхэ дүй дүршэл тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой дүүргэлтэ тухай партиин райкомой эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагые даагша Г. З. Бальжиров, тус таһагай инструктор Ц-Д. Б. Балданов гэгшэд элидхэбэ.

Районой коммунистнууд болон комсомолшуудай политическэ һуралсал тухай КПСС-эй райкомой секретарь Г. С. Савельев хөөрэжэ үгэбэ.

Арадай хиналтын бүлэг, постнуудые партийна организацинуудай зүгһөө хүтэлбэрилгэдэ арадай хиналтын районно комитедэй түрүүлэгшэ А. Б. Раднаевай элидхэл зорюулагдаба.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй проектые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха талаар агитаторнууд, политинформаторнуудай үмэнэ байһан зорилгонууд тухай КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша А. С. Байнов суглаарагшадта хөөрэжэ үгэбэ.

Р. ЦЫМПИЛОВ.

КПСС-эй XXIV съездын делегат

ХОДОДОО ХҮ[...] ЗОНОЙ ДУН[ДА]

Үнинһөө хойшо таниха, үдэр бүхэндэ уулзажа хөөрэлдэдэг, сугтаа тооной ажалладаг нүхэр тухайгаа бэшэхэнь тон хүндэ хэрэг гэжэ һанагшаб. Нэгэ талаар тэрээн тухай һаin мэдэнэш, зан абариинь ойлгонош. Нүгөө талаар хүсэд һайн мэдэнэгүй хэбэртэйш.

Теэд тиибэ яабашье, КПСС-эй XXIV съездын делегат Александр Добшонович Таханов тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй.

• • •

Партиин райкомой хүдэлмэриин онол арга нэн түрүүндэ тэрэнэй нэгэдэхи секретариин ажалай онол арга гээшэ гэжэ хэлсэдэг. Энэнь зүбтэй гэжэ һанагшаб. Секретариин өөрынгөө кабинет һахяад лэ һуудаг байбал, һууриһаа хүдэлхэгүй, телефон хараад, саарһа бэшээд һууха дуратайшуул аймагай центртэшье, колхоз болон совхозуудай конторонуудаар олдохо байха.

Зүгөөр секретариин өөрөө ябажа, ажал хэрэгээр һонирхожо, хүн зонтой зүбшэжэ байхадань, тэрэнэй хажууда эдэбхи үүсхэлгүйгөөр ажаллаа боложо байхын аргагүй ха юм.

Ажалай хойноһоо хам оролсодог, мүнөөдэр хэһэн бүтээһэнээрээ һанаагаа амардаггүй хүн гэжэ Түнхэнэй коммунистнууд өөһэдынгөө хүтэлбэрилэгшэ Александр Добшонович Таханов тухай хэлсэдэг болонхой.

1965 ондо Новосибирскын дээдэ партийна һургуули дүүргэһэнэйнгээ удаа нүхэр Таханов КПСС-эй Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа бэлэй. Һуралсахынгаа урда тээшье нютагтаа олон жэлэй туршада комсомолой, партийна, советскэ хүдэлмэридэ ажаллаһан байгаа.

Тиимэһээ шэнэ тушаалда һунгагдаһан түрүүшынгээ үдэрнүүдһээ районно партийна организаци хүтэлбэрилхэ харюусалгатай ажалда хам оролсоо бэлэй.

Манай аймагта газар тарялан тиимэ элбэг бэшэ юм. Колхоз, совхозууднай Эрхүү мүрэнэй хоёр эрьеэр зүбшаһан гоё һайхан Түнхэнэй голдо һууришанхайнууд. Хойто талаһаань Саянай мундарганууд, урда таладань хамар Дабаанай үндэр уулануд. Үлүү гектаршье тарялантай болохонь бэрхэтэй хэрэг. КПСС-эй райком аргынь олоно гээшэ. Һүүлэй табан жэлэй туршада ой модонһоо 2840 гектар газар сэбэрлэгдэжэ, тарялан болгогдонхой. Тэрэшэлэн 4244 гектар талмайда сабшалан, бэлшээри үндэһөөрнь һайжаруулагдаа, 2264 гектарта намаг хатаагдаа.

Хойморой намаг хатаажа ашагладаг болохо тушаа түнхэнэйхид үнихэнэй бодомжолдог һэн. Теэд тиихэ арга урдань байгаагүй. Харин мүнөө энэ асуудал шиндхэрдэжэ эхилээ. Хойморой намагай зарим хубиие — 6 мянган гектар хатааха хэрэгтэ мүнгэ зөөри һомологдобо. Шэнэ табан жэлэй туршада энэ хүдэлмэри дүүргэгдэхээр хараалагдана.

Шэнэ юумэ үүсхэхэ, ажахынуудай экономико бэхижүүлхэ, үйлэдбэриень үргэдхэхын тулада КПСС-эй райкомой гаргадаг оролдолго талаар ошоогүй юм. Түсэбтэ наймадахи табан жэлнүүдтэ урдахи табан жэлтэй сасуулбал, һү үйлэдбэрилгэ 25, мяха — 21, нооһо — 17 процентээр ургаһан байна. Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб холо үлүүлэгдэнхэй.

Түсэбһөө гадуур худалдагдаһан продуктнуудай түлөө гүрэн ехэ мүнгэ түлэдэг гээшэ. Аймагай колхозуудай жэлэй дунда зэргын олзо 584 мянган түхэригөөр нэмэбэ. Энэнь урдахи табан жэлэйхиһээ 29,2 процентээр ехэ болоно. Наймадахи табан жэлэй туршада Түнхэнэй колхозуудай сэбэр олзонь гурба миллион гаран түхэриг болоо.

Ажахынуудай жэл бүриин үйлэдбэриин — финансова түсэб табилгада райкомой секретарь ехэ анхаралтайгаар хандадаг. Олоһон олзоёо зүбөөр гаргашалха хэрэгтэй бшуу. Үйлэдбэриин бааза үргэдхэнгүйгөөр үйлэдбэри саашадань хүгжөөхэнь бэрхэтэй гэжэ түнхэнэйхид һайса ойлгоно. Тиимэһээ үнгэрһэн табан жэлдэ эндэхид үйлэдбэриин барилгада 2.572 мянган түхэриг гаргашалба. Энэ мүнгөөр 52 томо барилганууд, тэрэ тоодо 1.400 үнеэдэй байха 7 байра, 12 кормоцех, 8 кошара, орооһоной 3 тоог гэхэ мэтэ бодхоогдоо. «Сибиряк» колхоздо 20 мянган тахяа бариха фабрика, «Восточные Саяны» колхоздо теплицнэ комбинат баригдажа дүүргүүтэй болонхой.

Культурно-ажаһуудалай барилгашье үргэнөөр ябуулагдана. Энэ хугасаада 3 һургуули, 10 клуб, 4765 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаба. Миллион гаран түхэриг эдэ барилганuудта гаргашалагдаа.

Орооһо таряа ургуулгые, тэжээл бэлэдхэлгые комплексноор оньһожоруулхын тулада хэды ехэ оролдолго райкомой секретарь гаргаа гээшэб. Колхоз, совхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд шарга дээрэ үбһэ һурилхэ, һолоомо зөөдэг түхеэрэлгэнүүдые хэхэ дурагүй байгаа бэлэй. Теэд А. Д. Таханов эдэ бүгэдые һүүлэй һүүлдэ хүүлжэл һалаһан байха.

Дүрбэн жэлэй саада тээ республикынгаа бүлэг хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта Эстонеор ябажа ерэһэнэйнгээ удаа шэмэтэ тэжээл болохо куузику ехээр тариха тушаа хэмжээнүүдые бэелүүлжэ эхилһэн байгаа. Эгээн түрүүндэ Ленинэй нэрэмжэтэ, Туранай совхоздо 3—4 гектарта тарилга хэгдэжэ туршагдаба. Гектарай 400—500 центнер ургаса хуряагдаа һэн.

Һүүлээрнь партиин райкомой дурадхалаар куузику бүхы ажахынуудта таригдадаг болоо һэн. Мүнөө зарим звенонууд гектарай 700—800 центнер ургаса суглуулна.

Олон тоонууд болохо хэбэртэй. Зүгөөр районой партийна организациин хүдэлмэри харуулхын тулада эдэ тоонуудые дурдангүй гарахын аргагүй.

• • •

Нэгэтэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарьта Туранай совхозһоо хонходобо. Директоршье, парткомой секретарьшье бэшэ, харин мал адуулагша Зверев хонходожо байба.

— Александр Добшонович, хэмжээ абыт, — гэжэ тэрэ хэлэбэ, — Үнеэдтэмнай һолоомо асарагданагүй, кормозапарник хүдэлнэгүй, фермые даагшашье байхагүй.

Үглөөдэрынь тус фермэдэ райкомой инстр[уктор] ... хэй, гури... болгоо бэл[эй].

Нэгэтэ ... Александр ... хэрэгээ ... партийна ор[ганизаци] ... секретарьта ... Дансануу[д] ... хүдэлмэри[ин] ... танилсаба, ... инструктор ... тэйнь тани[лсаба] ... гаа гээд о...

— Ажа... гүй һэн гү ... ретарьһаа ...

— Үгы, ... рюусаба.

— Түсэб... муу, тоосо... табигдаа. — ... Таханов сэ... энээниие тэ... ошоһуу.

Райкомдоо ерээд ... тэрэ колхозоор ябаһан ... раа кабинедтэ уриба.

— Энэ түсэб уншаа ... гэжэ хандаба.

— Уншаа, танилсаа ...

— Юун гэжэ һана...

— Болохол хэбэртэй ...

— Хэндэшье хэрэ... яаража хараһан байга... гээд секретарь хэлэнэ. ... гээшэ компас гэжэ ... Теэд иимэ компастой ... ганизаци кабинедһээ ... ошожо шадахагүй б...

Хэдэн үдэрэй үнгэрэ[эд] ... райкомой хүдэлмэрил[эгшэд] ... тийна организациин ... түсэб тухай» гэһэн а... гэдэхи секретариингаа ... зүбшэн хэлсэһэн байга[а].

Үшөө нэгэ һонирхо... һанагдана. Нёдондо Зү... дэ болоһон юм. Саг ... ба. Теэд һү һаали ... Шалтагааниинь элирүүл... даагшые һэлгүүлхэ гэжэ ... Теэд хэниие табилтайб, ... олдобогүй. Энээн туха... дөөнэй боложо байха... Александр Добшонович ...

— Юун ехэ бодолго... бта.

— Фермэ даагшаар ... ниие олоногүйбди.

— Эхэнэрнүүд бии гү ...

— Бииб дээ, тэд... һаана бшуу.

Эдэ бүгэдөөр нилээд ... жэ, фермые даагшаар ... Галсанова томилогдобо. ... ажалшье тад ондоо бол... оной дүнгөөр тус ферм... гоо хоёрдохи һуури ээ... бүриһөө 1931 килограм... даба. Фермые даагша Га[л]санова делегадаар ... һаяхан үнгэрһэн обла[стиин] ... тийна конференциин х... хабаадалсаад бусаа.

Эхэнэрнүүдые хүтэлбэ... шаалда дэбжүүлхэ эри... на организаци бүхэндэ ... райком табина.

• • •

КПСС-эй XXIV съезд... тивэнүүдэй проект ... зорилгонууд хараалагда... Эдэ түсэб дүүргэхы... эмхидхэлэй ехэхэн хүдэл... лагдаха болоно. Энээниие ... райком, тэрэнэй нэгэдэ... тарь, партийна эхин ... нууд толгойлхо уялгата...

Түнхэнэйхидэй ... дүүргэхэ байһандань һа... нэгүй. Энээниие шэнэ та... лэй түрүүшын жэлэй ... кварталай түсэбэй, КПСС... съездын хүндэлэлдэ аб... циалис уялгануудай ... гаар дүүргэгдэжэ б... элитээр гэршэлжэ үгэнэ.

Г. БУЛГ...
«Саян» газетын ред...

ХАБАШНИ ХЭР БЭ, СТУДЕНТ?

...жи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай ...тудай студентнэрэй эрдэм шэнжэлгын ...лгэмэй хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө

«Ленинскэ комсомол, бүхы совет залуушуул юһэдэхи табан ... түсэбые дүүргэлгэдэ шухала хубитаяа оруулха ёһотой. Хэ...шье шэнэ юумэн тээшэ эрмэлзэн ябадаг манай залуу...уудта эдэбхи үүсхэлээ, эршэ зоригоо, эрдэм бэлигээ үргэн ехэ ... дээрэ гаргаха арга боломжо олгогдоо. Тиимэл хадань манай залуушуул... үдэр бүриин ажабайдалда, үнэхөөрөө, коммунис ёһо... ниитын шэнэ харилсаа, коммунис заншалай һайн һайхан ... гуримуудые батадхан дэлгэрүүлхын түлөө тэмсэлшэдэй түрүүшын зэргэдэ дабшаха ёһотой».

(КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектһээ).

...ЙМНАЙ промышлен... предприятинуудай, барил..., колхоз, совхозуудай бо... эмхи зургаануудай ... хүдэлмэришэд полити... түрэн түрын айхабтар ехэ ...артай документ болохо. ...1975 онуудта СССР-эй ...ахые хүгжөөхэ табан ...эб тушаа КПСС-эй XXIV Директивэнүүдэй проект... һонирхолтойгоор танил... Мүн манай залуу... энэ түүхэтэ документые ... баяртайгаар угтаа. ..., манай парти удха тү... документ соогоо бүхы ... үмэнэ табигдаһан ...онуудые бүтээхэ хэрэг... болон залуушуулай ... дүүргэхэ байһые тэм...шуу.

...шуул хэзээдэшье шэнэ ... эрмэлзэн ябадаг гэ...ивэнүүдэй проект соо ... Хаана хүдэлнэб, ямар ...тэйб — токарь гү, та... гү, сэрэгшэ гү, али залуу ... гү — тэрэ хамаатай бэ...ай комсомол залуушуул ... ябаһан сагтаа ажал хэ... бүхы хүсэ шадалаараа ..., хододоо урагшаа, шэнэ ...үдые шиидхэлгэ тээшэ ... ябадаг ха юм.

...оммунис партиингаа ээл... XXIV съездын хүндэлэлдэ ... бүгэдэ совет арадай со... мүрысөөнэй улам эршэдэ... энэ түүхэтэ үе сагта би... ...хы хүсэ шадалаа элсүүлэн ... һуралсажа байнхай... Партиин XXIV съездын нээгдэхын урда тээхэнэ манай институтай студентнэрэй эрдэм шэнжэлгын бүлгэмэй конференци ажалаа эхилбэ. Эндэ ниитын эрдэмэй элдэб асуудалнуудые шэнжэлхэ талаар студентнэрэй хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд согсологдохо юм.

Энэ багахан статья соогоо өөрынгөө институтай студентнэрэй эрдэм шэнжэлгын бүлгэм тухай, тус бүлгэмэй гэшүүд тухай, тэдэнэй юу хэжэ, эрдэмэй ямар шиидхэгдээгүй асуудалнуудые бодомжолон шэнжэлжэ байһан тухай тобшохоноор хөөрэхэмнай.

Мүнөө манай институтай 22 кафедрада хамтадаа дүшөөд эрдэм шэнжэлэлгын кружок хүдэлнэ. Эдэ кружогуудай ажал хүдэлмэрие студентнэрэй эрдэм шэнжэлгын бүлгэмэй 7 хүнһөө бүридэһэн президиум залан ударидажа байдаг юм. Манай бүлгэмэй бүхы ажал ябуулгань институдайнгаа партийна комитедэй, комсомолой комитедэй болон эрдэм шэнжэлгые хүтэлбэрилдэг проректорэй хүдэлмэритэй нягта холбоотойгоор бэелүүлэгдэнэ. Жэшээнь, ленинскэ ойн баярай жэлдэ институдай ректорат, партком, комсомолой комитет болон студентнэрэй бүлгэмэй президиум хамтаараа зүбшэн хэлсэжэ, эрдэм шэнжэлгын асуудалаар факультедүүдэй хоорондо конкурс соносхоһон байна. Энэ конкурсдо түүхэ ба хэлэ бэшэг шэнжэлэгшэд илажа гараа. Тэдэнэр хамта дээрээ 62 элидхэл олоной үмэнэ уншаһан ба тэрээн бүхэнөө зүбшэн хэлсэлгэдэ табиһан байна.

Манай студентнэр гансал һуралсалаа хараад ябадаг бэшэ юм. Тэдэнэр спортоор һонирхоно, уран һайханай бүлгэмдэ хабаадана, зунайнгаа амаралтын үедэ барилга дээрэ хүдэлнэ, мүн институдтаа һуралсалайнгаа хажуугаар ниитын хүдэлмэри хэлсэнэ. Энэнь һурахаданьшье, бэежэхэдэньшье, культурнаар, ухаан бодолойнгоо талаар хүмүүжэн ургахаданьшье булта туһалдаг шуу. Энэ талаар эрдэм шэнжэлэлгын бүлгэм студентнэртэ аргагүй ехэ туһа хүргэдэг гээшэ. Тус бүлгэмдэ хабаадажа, ямаршьеб шиидхэгдээгүй асуудал ухамайлан шэнжэлжэ ябаһан студент бэедээ болон нүхэдтөөшье шанга эрилтэ табижа һурадаг. Тиимэһээ тэрэнэй журамшье шанга, һуралсалдаашье һайнаар хандадаг болоно. Мүн суг хамта һурадаг нүхэдөөшье урагшань татана ха юм.

«Ажалда, тэмсэлдэ эдэбхи түгэсөөр хабаадангүй байбал, хэдышье ехэ эрдэм хооһоор лэ хосорхо. Юуб гэхэдэ, номууд соохоо абтаһан теоретическэ эрдэм бодото байдал дээрэ хэрэглэгдэнэгүй ха юм»,—гэжэ В. И. Ленин РКСМ-эй III съезд дээрэ хэлэһэн байна. Тэрэ хэлэһэн гүн удхатай үгын ёһоор студент ямар нэгэн асуудал шэнжэлжэ, элидхэл бэшээ һаа, тэрээнээ шадаая һаа, олон зондо ойлгуулхые оролдохо байна. Эрдэмэй ямаршье асуудал шэнжэлгэ гээшэ студентдэ өөрынь һуралсалай үргэлжэлэл боложо үгэнэ ха юм. Тиимэһээ манай студентнүүд шэнжэлһэн лэ асуудалаараа олониитын урда элидхэл хэхые оролдодог. Жэшээнь, хари хэлэнүүдэй факультедэй студент Сокто Пурбуев доцент М. О. Могордоевой хүтэлбэри доро «Капитализмын ниитэ кризис тухай В. И. Ленинэй һургаал» гэһэн темээр шэнжэлгын хүдэлмэри хэжэ, зоной үмэнэ дүшэ гаран лекци уншаа һэн. Мүн студентнүүд С. Бабушкин, Л. Нимаева, Г. Базаров, А. Аюшеева, Ю. Габагуев болон бусад баһал олон лекци уншаһан байна.

Манай студентнэрэй эрдэм шэнжэлгын бүлгэмэй президиум үе үе болоод лэ заседанинуудые үнгэргэдэг. Жэшээнь, энэ һуралсалай жэлэй эхиндэ болоһон заседани дээрэ бүлгэмэйнгөө ажал ябуулгые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалаад, жэл соо хэгдэхэ хүдэлмэриингөө түсэб табижа, багшанарайнгаа хэблэлдэ гараһан методическа заабаринуудые шудалха тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо һэн. Тиигэжэ доцент М. Н. Мангадаевай «Һураха, эрдэмэй түлөө тэмсэхэ гээшэ студентын гол зорилго», доцент Г. М. Хабаевагай «Бэеэ даагаад хүдэлмэрилэлгэдэ—гол анхарал», доцент О. М. Зыковагай «Ном яажа хэрэглэхэб» гэһэн статьянуудые манай студентнүүд анхаралтайгаар шудалаа.

РКСМ-эй III съезд дээрэ В. И. Ленинэй үгэ хэлэһэнһээ хойшо 50 жэлэй ойдо зорюулжа, манай студентнэрэй бүлгэмэй президиум ээлжээтэ заседаниияа октябрь һарада зарлаа һэн. Эндэ Ленинэй захяагаар залуушуулые хүмүүжүүлхэ асуудалаар институдаймнай проректор, доцент М. Н. Мангадаев элидхэл хээ һэн. Һүүлээрнь студентнэр Н. Худякова, Т. Клементьева, Т. Некрасова гэгшэдэй элидхэл шагнаабди.

Удаань республикымнай революционно, дайшалхы ба ажалай алдар солын клубай түрүүлэгшэ, манай институдай түрүүшын ректор, доцент М. П. Хабаев РКСМ-эй III съезд дээрэ В. И. Ленинэй хэлэһэн үгэ республикымнай түрүүшын комсомольско ячейкэнүүдэй хүдэлмэридэ ямар туһа хүргэһэн тухай хөөрэжэ үгөө һэн.

Аргагүй һонирхолтойгоор үнгэрдэг нимэ заседанинууд дээрэшье студентнэрэй хэһэн элидхэлнүүдые шагнаад байхадаа, тэдэнэрэй олонхинь оролдолго ехэтэйгээр, нэтэрүүгээр ажалладаг байһаниинь элирдэг. Тиимэһээ багшанарайнгаа нарин ударидалга доро студентнэр эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэритэй дүтэ танилсан дүршэжэ, мэдэгдээгүй юумэеэ мэдэн абана, ойлгогдоогүй юумэеэ оюун ухаандаа ойлгон хадууна. Тиигээдшье манай бүлгэмэй ажал гол түлэб шэнжэлхы маятайгаар эмхидхэгдэдэг хадаа эрдэмэй али нэгэн һалбарие институдай һуралсалай программатай зохилдуулан, гүнзэгыгөөр шудалхадань студентнэртэ туһална. Гадна бүлгэмэй гэшүүд совет болон ондоошье гүрэнэй наука, техникын дэбжэлтэнүүдтэй бүри дүтэ танилсаха арга боломжотой байна.

Жэл ерэхэ бүри манай эрдэм шэнжэлгын бүлгэмдэ хабаадагшадай тоо олошоржо, шадабари, мэргэжэлыньшье дээшэлнэ. Жэшээлэн хэлэхэдэ, 1969 ондо манай бүлгэмэй конференци дээрэ хамтадаа 133 элидхэл шагнагдаһан байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ тэдэнэй тоо 203-да хүрэһэн байна. Энэ элидхэлнүүдэй хахадынь ниитын эрдэм шэнжэлхэ асуудалнуудаар хэгдээ. Тиихэдэ манай бүлгэмэй 27 гэшүүд городской конференци дээрэ элидхэл хэжэ, тэдэнэй дүрбэниинь Москвада болоһон бүхэсоюзна студентнэрэй хүдэлмэриин конкурсын III турта хабаадалсаа һэн. Эдэ бүхы конкурснуудта хабаадалсаһан олохон студентнэрэй научна хүдэлмэринүүд магтаал, шагналда хүртэһэн байна. Жэшээнь, Владимир Чирковой «Ч. Айтматовай туужа соо хүнэй хүн боложо болбосоролго», «Түрүүшын һургагша», Дмитрий Хуташкеевэй «Буряад орондо Совет засаг тогтоолгодо залуушуулай хабаадалсалга» гэһэн элидхэлнүүд диплом болон грамотануудаар тэмдэглэгдээ һэн. Мүн С. Пурбуев, В. Быкова, Л. Нимаева, А. Румянцева, Г. Базаров, В. Абидуев, П. Мадагуев, Х. Жамьянэ, Р. Маковецкая, Л. Леонова, С. Имехелова болон бусад студентнэр ВЛКСМ-эй горкомой ба обкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан байна. Эдэ нүхэднай манай эрдэм шэнжэлгын студентнэрэй бүлгэмдэ хабаадалсаһанай, эсэшэгүй оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар, эрдэм шэнжэлгын ба ниитэ гэгээрэлэйшье талаар ехэхэн амжалта туйлаһан байна. Манай бүлгэмэй гэшүүн байһан Лариса Сордохонова мүнөө Ленинград хотодо аспирантурада һуража байнхай.

Мүнөө манай институдай партком, ВЛКСМ-эй комитет студент бүхэниие ходол урагшаа эрмэлзэһэн холын хараатай, шадамар бэрхэ мэргэжэлтэ болгон гаргаха гол зорилготой. Энэ зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ манай эрдэм шэнжэлгын студентнэрэй бүлгэм горитой үүргэ дүүргэхэ байһаниинь элитэ. Партийна, комсомолой энэ даабарие нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ байһанаа бүлгэмэйнгөө президиумэй зүгһөө КПСС-эй XXIV съездын нээгдэхын урда тээхэнэ элирхэйлэн мэдүүлхэ золтойб.

Э. УЛАНОВ,
Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай эрдэм шэнжэлхэ студентнэрэй бүлгэмэй президент.

ЗУРАГҮҮД ДЭЭРЭ: Эрдэм шэнжэлхэ студентнэрэй бүлгэмэй конференциин үедэ. Институдай комсомолой комитедэй секретарь В. Пыкин үгэ хэлэнэ.

Авторай фото.

...ЗДҺЭЭ СЪЕЗД ХҮРЭТЭР

...ТОМАШИНА БҮТЭЭГШЭДЭЙ ...ЭНЭ ДЭБЖЭЛТЭ

Үнгэрһэн табан жэлнай автомобиль бүтээгшэдэй шэнэ дэбжэлтын шата болоо. Мүнөө үеын эрилтэ гүйсэд хангаха автомашинануудай шэнэ модельнүүд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ, Ижевск, Тольятти, Луцк хотонуудтахи автозаводуудай конвейернүүд ашаглалгада ороо. Набережные Челны хотодо (Татарай АССР), асари ехэ заводой барилга эхилэнхэй. Тэрэшэлэн агрегатна шэнэ шэнэ заводууд болон запасной частьнуудые үйлэдбэрилдэг предприятинууд баригдажа байнхай.

Хүдэлжэ байгаа заводууд шэнэдхэгдэн һэргээгдэнэ, үргэдэгдэнэ.

Мүнөө шэнэ, юһэдэхи табан жэлнай эршээ абажа байна. КПСС-эй XXIV съездын эхилхын урда тээхэнэ Хэблэлэй һонинай Агентствын (АПН) корреспондент Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Москвагай автомобиль бүтээлгын заводто ошожо, ...ута предприятиин хэрэг болон түсэбүүдтэй танилсаба.

... ондо түлишэ багаар гал... совет түрүүшын автомаши... ...моо «Москвичай» гара...хэдэ, гансашье орон до... бэшэ, мүн бүхы дэлхэйе дүү...рхаха юм гэжэ хаанаһаа ... байгаабибди даа. Автомо... шэнэ модель бүхэн «Моск... бүхэ бэхи, ашаглалгада ...айень баталаа. Тиимэһээл ...эдэ машинануудые Швеци...алдаг хүн: «Ородуудай ...льнуудай шэрхинь гай...» — гэжэ мэдүүлхэ дүүрэн ... байгаа ха.

...икын һонин» гэжэ швед ... хүдэлмэрилэгшэ Мика...мберг: «Москвич» хэр бү...рин юм ааб туршахам» — ...мэдүүлээд, харгыгүй газа...алхи яндала соогуур яһала...үйлгөө гэхэ. Һүүлдэнь Хем... бэшээ һэн: «Добо до... һүбэ тойрожо ябаагүй, ...дабаад гарадаг байгаабди. ... ондоо ямаршье машина ... үзөөгүй һэмди. «Моск...ионавт шэнгеэр ниидэдэг ... Хүшэр хүндэ харгые ... дабаха машина дэлхэй дээ... байха гэжэ хэлэхэ дүү...тэй болообди».

...берг «Москвич-408» гэжэ ...ие магтаа. Харин мүнөө ...вич-412» гэжэ бүри хүсэтэй ...ль заводой конвейерһээ ... байна. Энэ машина Лон...идней, Лондон — Мехико гэ...йнүүд хоорондын маршру...амшаг зам дабажа, эр...анараа баталаа. Харин гү...ай машинануудһаа найдам... бүхэ бүхэриг байһанаа ха...

...вичуудые» бүтээн гарга... ...эз завод ямар һонинтой хаб? ... түсэб табинхайб? Коллек... ажалай амжалта. зориг... эрмэлзэл хэр бэ?

...энэ асуудалнуудтайгаар пред... ...ин директор Валентин Ко...овто хандаабди.

Нэн түрүүн хэдэн үгэ директор тухайнь хэлэжэрхие.

Валентин Коломниковой һаншагынь сайжа эхилэнхэй. Һаял дүшэ гаража ябаһан хүн. Түрэл болоһон заводтоо хорёод шахуу жэлдэ хүдэлөө. Нюргаар үндэр, саб гэмэ бэетэй. Спортсмен гү гэжэ гансата һанахаар юм. Теэд спортдо бэеэ зорюулха сагаар багал хаш. Заводойнгоо спортсменүүдэй хабаадалгатай автомобильна урилдаануудтал ошодог. Заводойньшье урилдаашад орон соогоо түрүү һууринуудай нэгые эзэлхэһээ гадна, уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ амжалта туйладаг.

Коломников — совет техническэ интеллигенциин шэнэ үеын элитэ түлөөлэгшэдэй нэгэн. Үйлэдбэриин бүхы шатануудые дабажа, директорэй тушаалда ороһон юм.

* * *

— Заводнай табан жэлээ ямар үрэ дүнгүүдтэйгээр түгэсхөөб? — гэһэн түрүүшынгээ асуудал директорэй урда табибабди.

— Табан жэлнай ажалай эршэ соо үнгэрөө. Эдэл жэлнүүдтэ «Москвич»-408», «Москвич-412» гэһэн базова модельнүүдые конвейертээ табяабди.

Гансашье конструкциень зохёохо бэшэ, мүн бусад түхеэрэлгэ бэлдэхэ, бүхэли лининүүдые хубилгаха хэрэг гараа һааб даа.

— Автомобиль гаргалгатнай эдэ жэлнүүдтэ хэр ургааб?

— Яһала гэжэ хэлэхэдэ болохо. Жэшээнь, 1969 ондо 101836 автомобиль бүтээгээ һаа, табан жэлэй һүүлшын жэлдэ 107 мянга гарые конвейерһээ буулгаабди. 1971 оноймнай түсэб — 110 мянган автомобиль. Энээнһээ олые бүтээхэ арга боломжо мүнөөдөө үгы гэжэ сэхэ хэлэе. Хэрбээ зарим цехүүдээ шэнэлбэл, заводойнгоо хилые үргэдхэбэл, үйлэдбэреэ бүтээсэ ехэтэй болгохо арга олохо байнабди.

— Шэнэ барилга хэгдэнэ гү? Ямар түсэбүүдтэйбта?

— 230 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай үйлэдбэриин шэнэ корпус барижа дүүргэхэеэ байнабди. Тэрэмнай заводойнгоо гол цехүүдһээ хоер километр шахуу зайтай газарта юм. Энэ корпусые ашаглалгада оруулхадаа, байн байн жэлдээ 200 мянган автомобиль үйлэдбэрилэн гаргадаг болохобди.

— «Москвич» автомобильда конструкциин хубилалтанууд хэгдэнэ гү?

— Машинын конвейерһээ буугаагүй гэхэ гү, али абтаагүй сагта шэнэ шэнэ хубилалтанууд ходол хэгдэжэ байдаг. Зарим деталь, узел болон механизмуудта нэмэлтэ оруулагдадаг, бүри һайн шанартай болгохо зорилгоор тэдэниие сүм һэлгэхэшье хэрэг гарадаг. Мүнөө үедэ, жэшээнь, шэнэ руль табижа байнабди.

— Мүнөө та үйлэдбэри тухайгаа хөөрэбэт. Харин заводой хүдэлмэришэдэй байра байдал тушаа тогтыт.

— Ажалшадай гэр байрануудайнь заводһоо холо бэшэ байдаг ушар ехэ удха шанартай. Тиимэһээ шэнэ гэрнүүдые заводоо тойруулан шахуу баринабди. Москвагай зүүн урда хубида Текстильщики, Кузьминки, Грайворново, Люблино тосхонуудта хүдэлмэрилэгшэдэймнай 60 процентнь ажаһуудаг. Мүн эндэ нилээд томо спортивна комплекс баригдажа дүүрэхээ байна. Хүдэлмэришэдэй байрын гэрнүүдэй дундуур һургуули, хүүгэдэй саад, яслинууд олоор баригданхай. Энэнь түрэлхидтэ ехэ таатай зохид юм. Зундаа хүдэлмэрилэгшэдэймнай үхибүүд Москва шадарай үзэсхэлэн газарнуудай лагерьнуудта амардаг. Хара далайн эрье ошодог байна.

— Танай заводто мэргэжэл шудалха ямар арга боломжо бинб?

— Станогой хажууда байжа, дүршэлтэй аха нүхэдэйнгөө туһаламжаар мэргэжэл оложо болоно. Мүн заводтомнай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ тусхай курсанууд нээгдэнхэй. Үдэшын һургуулинуудта олохон залуушуулнай ябадаг юм. Заводнай машина бүтээлгын техникумтэй. Тэндэ 1200 хүн һурана. Тэрэшэлэн Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой дэргэдэхи завод-втузда 500 шахуу хүдэлмэришэднай һуража байдаг.

Заводой үдэр бүриин ажал хэрэг үйлэдбэриин, ажаһуудалай хэдэн мянган асуудалнуудһаа бүридэдэг юм. Ажалаа, мэргэжэл шадабаряа, дүй дүршэлөө түрэл заводтоо зорюулхын тула үглөө бүри хүдэлмэришэд цехүүд тээшээ ярана. Тэрэшэлэн хүдэлмэришэд ажабайдалдаа хэрэгтэй бүхы юумэеэ эндэһээ, заводһоо олоно бшуу. Тиимэл хадаа тэдэнэр шэнэ үдэрэйнгөө, бүхы саашанхи ажабайдалайнгаа түсэб хараае түрэл заводтоёо холбон зохёоно. Энэнь ерээдүй тээшэ, үглөөдэр тээшээ найдамтайгаар хараха, тэрэнээ хүлеэхэ бата найдалгын үндэһэн болоно ха юм.

Дмитрий САСОРОВ,
АПН-эй корреспондент.

...Краснодарай электро-хэм...үүрэй приборнуудые бү...дэг завод «АСУ» гэдэг ...томат түхеэрэлгэ ашаг...лгада бэлдэбэ. Тэрээндэ «Минск-22» маркын элект...онно тоо бодолгын 2 маши... хүдэлнэ.

...ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Красно...арай электро-хэмжүүрэй ...приборнуудые бүтээдэг за...водто электронно тоо бодол...гын машинанууд шалгагда...ха байна.

АПН-эй фото.

УНШАГШАД: ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ХӨӨРЭНЭ

Шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектын хэблэлдэ толилогдоһонһоо хойшо үнгэрһэн нэгэ һарын туршада манай газетын редакцида хамта 406 бэшэг ороһон байна. Ажалшадай эдэ бэшэгүүд партиин ээлжээтэ съездын угтамжада зорюулагдаһан байха юм. Тиимэ материалнууд ороно. Тэдэнэйнь олониинь «Шэнэ табан жэлэй зорилгонууд» гэһэн ниитэ гаршаг доро үдэр бүри гаража байгаа. Эндэ партийна болон совет органуудай, предприяти болон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд, колхозникууд өөһэдынгөө аймаг, районуудай, предприяти болон колхоз, совхозуудай шэнэ табан жэл дотор хэхэ, бүтээхэ хүдэлмэриин, саашанхи хүгжэлтын хараа түсэбүүдые тодорхойлһон, мүн партиин табиһан агуу ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада ямар нөөсэ боломжонуудые хэрэглэн ашаглаха тухай дурадхал, һанамжаяа оруулһан байна.

Үйлэдбэриин шухала асуудалнуудаар манай газетэдэ энэ үе соо 63 статья болон бэшэгүүд толилогдобо. Эдэнэй зарим тэдые дурдабал, Захааминай аймагай бэлэдхэлэй инспекциин гүрэнэй инспектор Д. Дашиевай — «Мяха ехээр абаха ямар арга байнаб» гэһэн, республикын уһанай ажахын министр В. Большаковой — «Уһан — ургасын хани», Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой П. Кудряшовой — «Арга боломжо ехэ», КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь А. Потепаловай — «Малай үүлтэр һайжаруулга, газар уһалалга тушаа һанамжанууд», партиин Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь, КПСС-эй XXIV съездын делегат А. Тахановай — «Шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ ходо хинадаг байха», гэһэн статьянууд, һанамжа, дурадхалнууд газетэдэ толилогдоо. Эдэ материалнууд КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект дотор табигдаһан гол зорилгонуудые республикын эрхэ байдалда тааруулан, нютагай нөөсэ, арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэн, шэнэ табан жэл дотор хараалагдаһан асари ехэ хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ тушаа зорюулагдана.

Гадна «Партиин түсэб — арадай түсэб» гэһэн гаршаг доро ажалшадай, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй эльгээһэн нилээд олон мэдээсэлнүүд газетэдэмнай гараһан байна. Тэндэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые ажалшадай шудалжа, зүбшэн хэлсэжэ, һайшаагдажа байһан тушаа хэлэгдэнэ.

Мүн энэ үе соо «Съездһээ съезд хүрэтэр» гэһэн гаршаг доро республикын зарим аймаг, предприяти, колхоз, совхозууд болон нютаг, тосхонуудай партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, үнгэрэгшэ табан жэлдэ ехэ амжалта туйлаһан тухай материалнууд толилогдоһон байна.

«КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ» гэһэн томо гаршаг газетымнай эхин хуудаһан дээрэ үдэр бүри табигдана. Эндэ партиин съездые ажалай илалтануудаар угтаха гэһэн бүгэдэ арадай үүсхэһэн социалис мүрысөөнэй ябаса харуулагдана.

БҮГЭДЫН ҺАЙШААЛ

МАНАЙ ПОЧТОҺОО

Республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ хото жэл ерэхэ тума хүгжэн һалбаржа, хараа байса гэхээр ургана, үргэдэнэ. Тиигэжэ энэ городтомнай олон дабхар гэрнүүд жэл бүри олоор бодхогдожо, городой зоной ажаһуудал бүри һайжарна.

Энэ городто ерэһэн, ошоһон айлшадай олоор буудаг байһаниинь хэлсээнгүй. Тэдэниие угтажа буулгаха — «Байгал», «Одон», «Алтан таряан» гэхэ мэтэ ехэнүүд гостиницанууд бии гээшэ. Гэхэтэй хамта энээн тухай шухала болоһон нэгэ асуудал тухай тогтохо дуран хүрэнэ.

Улаан-Үдэ городто холо ойрын нютагуудһаа ажалай, албанай хэрэгээр ерээшэдэй олон байхын хажуугаар, республикымнай хүдөө нютагуудһаа шухала хэрэгээр түрэл республикынгаа түб хотодо үдэр бүхэндэ хэдэн арбаад, зуугаад хүнүүдэй ерэжэ байдагынь мэдээжэ. Городто ерэһэн тэдэнэрэй зариман Улаан-Үдэдэ түрэл гарал, танил талагүй байдаг. Тиимэһээ бууха, орохо, хонохо газаргүйдэжэ, тухашарха ушар үзэгдэдэг. Намдашье тиимэ ябадал тохёолдоһон байха юм.

Гостиницада байха һанаатай тэндэхи администраторто хандахадаш: «Сүлөө оро үгы» гэхэһээ ондоо харюу дуулахагүйш.

АНХАРХААР АСУУДАЛ

Үнгэрэгшэ жэлдэ Улаан-Үдэдэ курсада һуража байхадамни городой һургуулинуудай нэгэндэ һурадаг студент басаганай эжынь хүдөөһөө ерэһэн байгаа. Тэрэ хүгшэнэй таниха айл городто байгаагүй хаш. Хамтынгаа байрын комендантда: «аргыень оложо, эхыем хонуулыт» гэжэ басаганай хандахада гол таһа тэрэ арсажархёо. Саг орой болоһон хойно тэрэ хүгшэн хаана хоноһон юм, бү мэдэе!

Хамтын байратай городой дээдэ, дунда һургуулинууд студентнэрэйнгээ түрэлхидэй холо ойроһоо ерэхэдэ, халуунаар угтаха ёһотой гэжэ һанахаар.

Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай городской Совет, тэрэнэй коммунальна ажахын таһаг энэ асуудалые анхаралдаа абажа, хүдөө нютагуудһаа ерэһэн хүнүүдэй бууха, хонохо, амарха газар — гостиницануудые үргэдхэхэ ушартай гэжэ һанагдана.

Г. ТУГУТОВ,
Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой отделениин парторганизациин секретарь.

* * *

«Буряад үнэн» газетын уншагша нүхэр Тугутовай бэшэгтэ харюу болгон, Улаан-Үдэ городой коммунальна ажахын управлениин главна инженер Г. Виноградовагай мэдээсэл доро толилнобди.

Улаан-Үдэ городто шэнээр баригдаһан «Алтан таряан» ба аэропортын гостиницануудые тоодо оруулаагүйхэдэ, бүхы гостиницануудынай хамта 672 хүнэй багтаамжатай юм. Энэ хадаа республикын хүн зоной нормын ёһоор, город ерэһэн хүнүүдые гостиницын байраар хангалга, миил 53 процент болоно. Тиимэһээ энэ ябадал манай городто байраар хангалгын ехэхэн дутагдалтай байһаниие харуулна. Гэхэтэй хамта Улаан-Үдэдэ болодог республиканска зүблөөнүүдэй, мүн суглаа, семинар үнгэргэлгын үедэ бүришье һаа бэрхэшээлтэй ушар тохёолдодог байха юм.

1930—1935 онуудта Улаан-Үдэдэ баригдаһан «Байгал» гостиницын мүнөө үедэ шэнэдхэгдэн заһагдажа байһан дээрэһээ номернуудайнь хахадынь хаагдашанхай.

Улаан-Үдэ городто гостиницын байрануудай дутамаг байһан ябадалые хараада абажа, горсоведэй гүйсэдком 1968 оной мартын 20-ной шиидхэбэреэр Ленинэй, Ербановай нэрэмжэтэ, Коммунистическэ, проспект «Победа» гудамжануудай оршондо шэнэ гостиница барихаар хараалһан байгаа. Тэрэ гостиница 500 оротой, 600 хүнэй һууха нэгэ доро эдеэлхэ ресторантай байха юм.

РСФСР-эй Госстройн баталһанай ёһоор тэрэ гостиницын байшан тусхай проектээр бүтээгдэхэ, 12 дабхар, хүсэд болбосон түхэлтэйгөөр түхеэрэгдэһэн номернуудтай байхаар хараалагданхай. Байгша ондо гостиницын техническэ проект Москва городой «Гипрокоммунстрой» гэжэ проектнэ институдай үзэмжэдэ табигдаха байна.

Шэнэ табан жэлэй түсэбөөр гостиницын барилга 1972 ондо эхилэгдээд, 1974 ондо дүүргэгдэхээр багсаагдана. Тиигэжэ Улаан-Үдэ городто ерээд, гостиницада орохо хүнүүдые байраар хангалга нилээд һайжаруулагдаха болоно.

УРМА БАЯР ТҮРҮҮЛНЭ

Манай колхозой ажалшад КПСС-эй XXIV съездые амжалтаар угтаха гэһэн социалис уялганууда нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байна. Энэ үедэ СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проекттэй танилсажа, ажахынгаа саашанхи хүгжэлтын хараа түсэб тухай бодомжолнод.

Шэнэ табан жэл соо хүдөө ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ тушаа хараалагдаһан зорилгонуудай лаб бэелүүлэгдэхэ байһанда колхозник бүхэн этигэнэ. Манай фермын малшад, һаалишад түрэл партиингаа табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тулада өөһэдынгөө арга боломжонуудые тооложо, бодожо үзэнэ. Һанамжа, дурадхалаа хэлэнэ. Таряалангай, сабшалангай болон бэлшээриин газарые үргэдхэхэ, зүбөөр ашаглаха, ургасыень дээшэлүүлхэ арга нютагтамнай бии. Мүн адууһа малай үүлтэр һайжаруулһанай, тэжээл элбэгээр бэлэдхэһэнэй ашаар малһаа абтадаг ашаг шэмэ нилээд дээшэлхэ юм.

Жэшээлхэдэ, колхозоймнай Сагаан-Уһанай фермын һаалишад 1970 оной туршада үнеэн бүриһөө 1991 килограмм һү һаажа, аймаг соогоо түрүү һууринда гаранхай. Эрхим һаалишад Сэндэбэ Укоева, Агафья Ангускаева, Радна Санжихаева, Евдокия Суходаева, Надежда Дырбеева болон бусад хоёр мянгатанай тоодо ороһон, үбэлэй янгинама хүйтэн февраль һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 190 килограмм һү һаажа, ажалай үльгэр жэшээ харуулбад.

Мал шахан таргалуулга болон тугалнуудые түлжүүлгэ дээрэ Василий Сороковиков, Иннокентий Попов, Алексей Ермаков гэгшэд шалгарна. Тэдэнэр малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ 800—900 граммаар нэмээжэ, эрхим һайн амжалта туйлана.

Хонишод Буда Югдурова, Даша Ангрускаев, Гарма Дырбеева, Даржаб Шандинова гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 95-аад хурьга абаад, тобир тарганаар түлжүүлжэ байна. Тиихэдэ хонидой түл абалга үргэлжэлһөөр. 100-һаа 100 абтахань лабтай юм.

Колхозой малшад, һаалишад түрэл партиингаа XXIV съездые ажалай эрхим амжалтаар угтаха гэһэн нэгэл хүсэл зорилготойгоор ажаллажа байнад.

1971 оной түрүүшын кварталай дүнгөөр социалис уялгануудаа эрхим дүүргэһэн фермын коллективтэ дамжуулгын Улаан туг барюулагдажа, 150 түхэриг мүнгэн шан үгтэхэ. Мүн иимэ шан шахамалнуудай гүүртын коллективтэ, хэрбээ малай толгой бүхэнэй амидын шэгнүүрые сүүдхэдэ 900 граммаар нэмээгээ һаань, үгтэхэ юм.

100 эхэ хонин бүриһөө 96 хурьга абажа түлжүүлһэн хонишондо «Эрхим хонишон» гэһэн, сүүдхэдэ тугал бүхэнэй шэгнүүрые дунда зэргээр 700 граммаар нэмээһэн тугалшанда «Эрхим тугалшан» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдохо. Вымпелнүүд барюулагдажа, мүрысөөндэ илагшад тус тустаа 50 түхэриг мүнгөөр шагнагдаха гэхэ зэргын урмашуулганууд тодорхойлогдонхой.

Иимэ урмашуулгын хэмжээнүүд тракторно-таряан ажалай бригадада хэрэглэгдэхэ юм. Мүрысөөнэй гуримуудтай колхозой таряашад мүн лэ танилсанхай.

С-Д. УКОЕВ,
Түнхэнэй аймагай «Маяк» колхозой хонишодой отарые даагша.

ҺУРАГШАДАЙ ОЛИМПИАДА

Республикымнай гэгээрэлэй министерствын эмхидхэлэй комитедэй үүсхэлээр зарлагдаһан һурагшадай олимпиада Улаан-Үдын 20-дохи һургуулида дүрбэдэхи үдэрөө боложо байна.

Тон харюусалгатай энэ шалгалтада математика, физикэ болон химеэр эрхим һайнаар һурадаг үхибүүд хабаадалсахаяа Буряад ороной зүг бүхэнһөө ерээ. Зүгөөр бэлиг шадабаряа туршалсаха дуратайшуул аймаг, город бүхэндэ олоншье һаа, шэлэгдэжэ абаһан табан хүнэй тоодо орохонь бэрхэтэй байгаа ха юм. Ушар юуб гэхэдэ, аймаг, город бүхэнһөө табан һурагша ерэһэн байна.

Олимпиадада дүн хамта 128 һурагша хабаадалсана. Олонхинь 7—10 классайхид, мүн 5—6-дахи классай үхибүүд бии.

Олимпиадын һүүлээр дүн согсологдожо, бултанһаа шалгарһан үхибүүд бүхэроссин нэгэдэмэл, мүн бүхэсоюзна олимпиадада хабаадалсаха эрхэтэй болохо. Тэрэнь апрель һарада Минск (химеэр), Ригэ (математикаар), Новосибирск (физикээр) хотонуудта үнгэргэгдэхэ байна.

Һурагшадай олимпиадада Новосибирск хотын академгородогой түлөөлэгшэд хабаадалсана. Тэдэнэр эрхим һайнаар һурадаг бэлигтэй арбан хоёр үхибүү шэлэжэ абаад, институдайнгаа дэргэдэхи тусгаар һургуулида оруулха зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1) Хойто-Байгалай аймагай Нижне-Ангарскын дунда һургуулиин һурагшад Сергей Атутов Михаил Хоренов хоёр нилээд бодолгото болонхой. 2). 9-дэхи классайхид тоо бодолгын нюусые тайлбарилжа сүлөөгүй.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

СИРИИН ТЭМСЭЛ, АЖАБАЙДАЛ

...Һургуулиин хэшээлнүүдэй дүүрэхэ үеэр сэрэгэй хубсаһатай, арбаад гаран наһанай үхибүүд Дамаскын үйлсэнүүдтэ дүүрэн болодог. Алаг эреэнээр шэрдүүлһэн машинануудта һуунхай, түгэс зэбсэгтэй сэрэгшэдэй хажуугаарнь гүйлгэн гарахые харахат.

Сэрэгэй үе сагай эдэ шэнжэнүүдэй үзэгдэбэшье, Дамаск хотын ажабайдал юрынхеэрээл урдажа байдаг гэхэдэ алдуугүй. Ниислэл хотын бүхы эмхи зургаанууд, олон тоото предприятинууд ажалаа хуушан түхэлөөрнь ябуулһаар. Үйлсэнүүдтэ хүн зон олон, магазин, кафе, ресторанууд һүни орой болотор хүдэлнэ.

Энэ хотодо түрүүшынхеэ ерэһэн хүн зүүн зүгэй урдын шэнжэтэй гэр байрануудай хажуугаар, мүнөөнэй архитектурын гурим ёһо баримталан баригдаһан байшангуудые харахадаа, ехэтэ гайхадаг. Хүн зонойньшье хубсаһа хунар баһал тиимэрхүү: оодхон платитай гү, али юбкэтэй урихан басагадуудшье харагдаха. Хажуугаарнь жэнхэни араб янзаар—нюураа хара бүдөөр халхалһан эхэнэрнүүд алхалжа ябахадаа ядахагүй. Заримдаа иимэ тад ондоо янзын хубсаһануудые холидог ушар тохёолдохо: зарим сирийцүүд Европын маягай хүүртигтэй аад, толгойгоо ереэн пулаадаар боонхой гү, али хара ооһороор хүрмэгдэһэн сагаан бүдөөр хушанхай ябадаг.

Дамаскын эгээн хүлгөөтэй газар «сук» — дэлгүүр юм. Сук ниислэлэй хуушан хубиин түбэй хэдэн квартал эзэлдэг. Энэ хуби урдань айхабтар зузаан шулуун ханаар хүреэлэгдэнхэй байһан юм хаш. Хайшаашье харахада, шууяатай, хүлгөөтэй наймаан бүхэли үдэр замханагүй. Юумэ абахаяа ерэһэн хүн бүхэн зүүн зүгэй гурим ёһо дагажа, ута унжагай наймаа үүдхэжэ, тоосоо һайса хээгүйдөө сэдьхэлээ ханадаггүй юм байна гэһэн үгын үнэндэ одоол тэндэ этигээб.

Хуушан хотын ханын газаа тээ Сириин ниислэлэй шэнэ районууд оршоно. Тэдэл Дамаскда Европын түхэл шэнжэ олгоно. Нэгэ һонирхолтой зүйл. Һая болотор Дамаскда олон дабхар гэр баряха хорюултай байһан. Ушар юуб гэхэдэ, мусульман шажанай номнолоор хүнэй байра сүмэнүүдһээ үндэр байха ёһогүй юм. Тиимэһээл тэнгэри өөдэ шоройн ошоһон мечетьнүүдһээ үндэр гэрнүүд баригдадаггүй байгаа бшуу. Энэ хорюулынь мүнөө хүсэеэ буурანхай. Дамаскда мүнөө үндэр, һаруул, һайхан байшангууд захагүй бодоно. 1970 оной һүүл багай мэдээгээр, Сириин ниислэлдэ 835 мянган хүн ажаһуугаа.

Засаг түрын эмхи зургаанууд, Араб социалис һэргээлгын партиин (ПАСВ) штаб-байра Дамаскын баруун, баруун-хойто хубида байдаг. Мүн лэ хотын энэ хубида гостиницанууд, ресторанууд, кафенүүд, кинотеатрнууд олон юм. Эндэ телевидениин түбэй студи, радиоцентрэй байшан бии.

Израилиин ээрхэг түримхэй этэгээдүүдэй хүндэ һүйдхэл тохёолдуулаашье һаа, Сириин арад зон байгша оной эхин хүрэтэр экономическа хүгжэлтынгөө хоёрдохи табан жэлэй түсэб сүм дүүргэжэ, гурбадахи табан жэлээ бэелүүлжэ эхилээ. Хоёрдохи табан жэлэй хугасаа соо хэдэн арбаад промышленна предприятинууд, тэрэ тоодо нефть, азотно үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилдэг, хуухын (пластмасса), тракторай болон мотоорой заводууд, ээрэлгын ба нэхэлгын фабриканууд баригдаа. Эдэ предприятинуудые бариһанай ашаар ороной национальна доход 300 миллион сирийскэ фунтаар дээшэлээ. Мүнөө Сири нефть үйлэдбэрилдэг, буйлуулдаг хүгжэнги промышленностьтай болонхой. Тэрэнэйнь продукци оронойнгоо доторой эрилтые гүйсэд хангахаһаа гадна, хилын саана гаргагдана.

Дарлалта, мүлжэлтэгүй общество байгуулха зорилго урдаа табиһан тухайдаа 1966 ондо тогтоогдоһон, түрүү үзэл баримталдаг засаг соносхоо һэн. Мүнөө оронойнгоо экономикые капиталисбэшэ замаар хүгжөөхэ, шухала социальна асуудалнуудые шиидхэхэ нүхэсэл хангахын тула Сири яһала эршэмтэй алхамуудые хэжэ байна гэжэ тэмдэглэмээр. Ажалша зоной аша туһада зорюулагдаһан социально-экономическа хубилалтанууд хэгдэжэ захалһаар хэдэн жэл болобо. Промышленна предприятинууд болон гадаадын худалдаа наймаан гүрэнэй мэдэлдэ ороо. Аграрна реформо хурдадхагдажа, олон мянган таряашадай бүлынхид газарай хубаарида хүртөө. Гүрэнэй сектор промышленностиин диилэнхи хубиие эзэлээ.

Советскэ Союзай техническэ болон экономическа туһаламжын ашаар Евфрат мүрэн дээрэ гидротехническэ асари ехэ комплекс баригдажа байнхай; нефтиин шэнэ баялигууд ашаглалгада оруулагдана; ороной зүүн захын районуудые Дундада далайтай холбоһон Латакия-Камышли гэжэ түмэр харгы мүн лэ Советскэ Союзай туһаламжаар баригдажа дүүрэхэ болонхой.

Засаг түрынгөө эдэ хэмжээ ябуулгануудые ороной патриодууд сүм дэмжэдэг. Зүгөөр тус хубилалтануудта эсэргүү хүсэнүүд орон соо бии байһаар. Араб гүрэниие капиталисбэшэ замһаань хадууруулха хүсэлтэй империалис этэгээдүүд тэдэниие тухирдаг, али болохо туһаламжа үзүүлдэг юм. Сириин шэнэ засаг түрые усадхаха зорилготойгоор 1967 ондошье империалистнууд Израилиин сэрэгүүдые тухирһан байгаа бшуу.

Үнгэрэгшэ жэл араб шэнэ гүрэндэ илангаяа хүндэ байгаа. Араб социалис һэргээлгы... тиин (ПАСВ) хүтэлбэридэ... зүришэлдөөнһөө уламжал... вительствань һэлгэгдээ һэ... тиин шэнэ хүтэлбэри хү... гөө капиталисбэшэ замаар... шадаашье дабшахаар түр... баримталдаг араб оро... илангаяа Арабуудай Н... Республикатай холбоогоо... бэхижүүлхээр шиидэн... тухайгаа эрид шууд м... ОАР, Ливи болон Суданай... гуулһан трипольскэ феде... Сири хамжанхай. Энэнь ... лис ба Израилиин ээрхэг ... хэй аашануудые бур... араб гүрэнүүдэй нэгэдхэ... батадхаһан эршэмтэй алх... лоо гэжэ тэмдэглэхэ шухал.

Сириин Арабуудай Ре... кын социалис гүрэнүүдтэй ... саа холбоогоо саашадань х... хэ зорилготой ябуулганууд т... империализмда эсэргүү ш... эли бодо батална бшуу. С... правительствын толгойлогш... фез Асад гэгшын һаяхан С... тэ ерээд ошоһон ушар дээрэ ... шымнай үшөө нэгэ баримта ... но.

Израилиин ээрхэг түр... шүүлэй ушаруулһан ... һүйдхэлэй хойшолонгуудай ... хагдаагүй байһан мүнөөнэй ... оршон байдалда ороной бүхы... риодуудые нэгэдүүлхэ, Со... Союз болон бусад социалис г... нүүдтэй хани харилсаагаа ... бэхижүүлхэ гээшэ гү... удха шанартай. Юуб гэхэд... руунай империалис гүрэнү... дулдыданги буржуазно-феод... түхэлэй засаг орон соо һ... аюул хүсэд усадхагдаагүй ... һаар. Энээн тухай Сириин ... мунис партиин Централ... митедэй гаргаһан мэдүүлэ... онсолон хэлэгдэнэ. А... эрхэ сүлөөгэйнгөө, зол ж... байдалайнгаа түлөө тэмсэл... шөөд жэлэй турша соо хү... рилжэ байгша энэ парти... удхатай мэдүүлгэ Сириин хү... ной ухаан бодолдо бүхөөр ... дуугдаха гэжэ найдамаар.

А. ОГОРОДНИКОВ,
АПН-эй корр.

Дамаск.

СОЁЛШОД УУЛЗАБА

Республикын аймгүйсэдкомуудай соёлой таһагые даагшанарай семинар зургаан үдэр соо боложо дүүрэбэ. Энэ семинарта КПСС-эй обкомой пропагандын ба агитациин таһагые даагша М. М. Гаськов, БурАССР-эй культурын министр Н. Н. Нимаев болон бусад хүтэлбэрилхэ хүдэлмэрилэгшэд элидхэл хэһэн байна.

Соёлой институдта үнгэрһэн уулзалга тон һонирхолтой байгаа. Тэндэ соёлшод өөһэдтөө ехэ туһатай лекцинүүдые шагнаа. Жэшээлхэдэ, Зүүн-Сибириин соёлой институдай проректор Г. Ф. Бартенев «Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ клубай хүдэлмэриин аша туһа» гэһэн темээр лекци уншаһан. Тиихэдэ институдай багшанар В. Манзырев, В. Новаторов гэгшэд шухала асуудалнуудаар элидхэл хэжэ, тэдэниие ехэтэ һонирхуулһан байна.

Соёлой таһагые даагшанар үгэ хэлэхэ зуураа, дээдэ эрдэмтэй кадрнуудые бэлдэхэ талаар хэлээ, өөһэдынгөө дурадхал оруулаа, һанамжануудаа хубаалдаа. Тус семинар-зүблөөндэ хабаадагшад хүгжэмэй Улаан-Үдын үхибүүдэй I-дэхи һургуулида мүн лэ һонирхолтой лекцинүүдые шагнаба. Тэндэ Буряадай АССР-эй культурын министрэй орлогшо Г. П. Миронова, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь В. Раднаев болон бусад үгэ хэлээ. Тэрэшэлэн Кабанскын аймагай культурын таһагые даагша Л. И. Рюмкина, Баргажанай — А. К. Филиппов, Хяагтын — Н. Г. Шахов, Захааминай В. Н. Данжалов гэгшэд соёлшодой хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн байна.

Семинарта хабаадагшад һүүлшынгээ үдэрнүүдэй нэгэндэ Онинoборскын соёлшодто айлшалаа. Хориин аймагай Онинoборскын хүдөөгэй клубай директор В. М. Заиграева, тэндэхи һургуулиин директор В. М. Кучумов, сельсоведэй түрүүлэгшэ Т. Н. Башинова, бригадир В. А. Ильин гэгшэдтэй тэдэнэр уулзаба.

Семинарай түгэсхэлэй үдэшэ республикын мэдээжэ артистнууд Л. Линховоин, Л. Сахьянова, П. Абашеев, композитор Б. Цырендашиев, С. Манжигеев, А. Андреев, поэт Н. Дамдинов, Ц-Д. Дондукова болон бусадтай уулзаа.

А. ДАНИЛОВ,
культурын министерствын инспектор.

Һаяхан Улаан-Үдэ хотын Геологическа гудамжаар шэнэ аптекэ нээгдэбэ. Энэ аптекэ соо эм дом буйлуулдаг 34 хүн хүдэлхэ юм. Тэдэнэй нэгэн—фармацевт Нинель Манякина мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тула һуралсалда эдэбхитэйгээр хабаадана. Мүнөө нүхэр Манякина провизор болохоёо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Манякина.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

АВТОМАТ СТАНЦИТАЙ БОЛОБО

Захааминай аймагта телефоной автомат гурбан станци баригдажа, һаяхан ашаглалгада оруулагдаба. Тэдэнэй эгээ томонь 1600 номертой юм. Энэ станци хадаа аймагай бүхы колхоз болон совхозуудые, һуурин, тосхон болон эмхи зургаануудые аймагай түб—Закаменск хототой холбоо 200 номертой хоёрдохи автомат станцинь Зэдын вольфрам-молибдэнэй комбинадта тодхогдобо.

Нүгөөдэ станцинь 50 номертой юм. Энэ станци Хамни тосхондо баригдажа, эндэхи XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой отделени, үйлэдбэриин участогуудта, тосхоной эмхи зургаануудта, мүн фермэ, отарануудта телефон оруулагдаа.

— Автомат станцитай боложо, хүдэлмэрилэгшэдэймнай ажал нилээд хүнгэрөө. Үнгэрһэн зунай үедэ Одессэ хотын хэлхеэ холбооной инженернүүдэй институдай студентнэрэй барилгын бригада эндэ хүдэлжэ, барилгашадта айхабтар ехэ туһа хүргэһэн байна,— гэжэ аймагай хэлхеэ холбооной үзэлэй начальник В. Х. Хуриганов хөөрэнэ.

Манай корр.

МАЛШАДТА ТУҺАЛНА

Холын малшадай элүүр энхые сахиха хэрэгтэ аймагай больницын ахалагша врач Вера Сыреновна Дарбакова ехэхэн анхаралаа хандуулдаг. Тэрэ саг үргэлжэ холын бэлшээриин малшадай дунда ябажа, хүдөөгэй зоной элүүрые харан сахиха хүдэлмэри ябуулдаг.

Һаяхан Дэбын голой малшадта ошоо. Тэрээнтэй хамта аймагай аптекые даагша Зина Гулгенова эм домуудаа абаад ерэһэн байба. Врачай зарим нэгэн үбшэнтэндэ шухала хэрэгтэй эмүүдэй рецепт бэшэжэ үгэхэдэнь, аптекарь эмүүдээр хангадаг байна. Иигэжэ түрүүшын эгээл шухала туһаламжа үзүүлэгдэнэ.

Ганса Дэбын голдо бэшэ, мүн Богсоной адаг, Аха голой зүүн бэе, хойто үглөөниинь баһа Сорогой гол өөдэ хонишод, һаалишадаар ябажа, үбгэд, хүгшэд, үхибүүдые—бултыень шалгажа, туһаламжа үзүүлээ.

Иимэ эдэбхитэй аргашад манай Ахада олон. Тэдэнэй оролдолгын ашаар хүдөөгэй ажалшадай элүүрые хамгаалгын материально-техническэ бааза һайжаржа байна. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой туһаламжаар Сорог тосхон дээрэ шэнэ больница баригдаад, мүнөө ашаглалгада үгтэжэ байна. Досоонь ороходо аятай зохид, уһаар дулаасуулагдадаг, хэдэн олон таһалгатай, зохид юм.

Д. ДУГАРОВ.

АФИНАДА ЖАГСААЛ БОЛОБО

АФИНА. (ТАСС). Мегара городһоо ерэһэн хэдэн зуун хүн Грециин ниислэл хотын нэгэ талмай дээрэ жагсаал эмхидхэбэ. Тэндэнь нэгэдэхи шатын сүүдэй байшан байдаг юм. «Манай газарта ойро бү хүрэгты!», «Участогуудаа худалдахагүйбди!», «Өөһэдынгөө газар дээрэ ажаһууха яа һананабди!» гэһэн лозунгнуудые хашхаралдан, жагсаалда хабаадагшад тэрэ Мегарын райондохи газарые Грециин тон баян промышленник Онассиста худалдаха асуудал шиидхэжэ байһан сүүдэй заседани таһалхаяа һэдэбэ.

Грециин промышленностьда 600 миллион доллар оруулхаб гэһэн хэлсээн үнгэрэгшэ оной январьда Онассис правительствотай батална байгаа.

Шэнэ судья томилогдобо

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американ коммунистка Анджела Дэвисэй «хэрэг» уридшалан хаража үзэхын тулада Калифорни штадай юридическэ совет шэнэ судьяе томилбо.

Тэрэнэй урда тээ байһан судья сүүд хэхэеэ арсаһан байгаа. Тиимэһээ засагаархидай зуураһан Анджела Дэвисэй «хэрэг» үнгэрэгшэ неделидэ мухардалгада ороһон байба.

Хүсэеэ урид мэтэшэлэн баримталһаар

ЛОНДОН. (ТАСС). Ольстерто эльгээгдэһэн Англиин сэрэгүүд «хуули гурим сахихын, терроризм үгы хэхын» тулада тон хатуу шанга ябуулга хэхэ юм гээд общинын палатада үгэ хэлэхэдээ, Великобританиин премьер-министр Э. Хит мэдүүлбэ.

Ольстерто абтажа байгаа сэрэгэй хэмжээнүүдые консерваторнуудай правительство хүсэдөөр һайшаана гээд Э. Хит хэлэһэн байна.

Англиин артиллерийскэ полк Ольстерто хүрэжэ ошобо, броневигүүдэй дивизион, ябаган сэрэгэй батальон ойрын үдэрнүүдтэ тиишэ эльгээгдэхэ гээд Хит хэлэбэ.

ХИЛЫН САANAҺАА

АРГЕНТИНЭДЭХИ БАЙДАЛ

БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентинын арми, авиаци болон флодой командалагшад президент Роберт Левингстониие тушаалһаань гаргаһанайнгаа һүүлээр орон соохи засагые гартаа абаба. Гурбан хүн ээлжээлжэ байжа засаг бэелүүлхэ юм. Тэдэнэр хэд гээшэб гэхэдэ: газарай сэрэгые командалагша генерал-лейтенант Александро Лануссе, далайн сэрэгэй хүсэнүүдые командалагша адмирал Педро Гнави, агаарай сэрэгэй хүсэнүүдые командалагша генерал Карлос Рей гэгшэд болоно. Александро Лануссе тэрэ гурбанай эгээ ехэ ноёниинь болоно.

Хэдэн министрнүүд тушаалһаа буухамнай гэһэн мэдүүлгэ анхан дээрээ бариба. Гэхэтэй хамта, гурбан генерал тэдэ министрнүүдэй мэдүүлгые хүлеэжэ абангүйгөөр, манай захиралта гаратар тушаалдаа байха ёһотойт гэжэ хэлэһэн байба. Аргентинын генеральна штабай начальник генерал Эсекьель Мартинес хэдэн хоногой урда тээ Левингстоной захиралтаар тушаалһаа гаргагдаһан аад, тэрэ тушаалдаа дахин оруулагдаа.

Газаа талаһаань хаража үзэхэдэ, Аргентинэдэхи байдал түбхин, амгалан гэжэ һанамаар. Һургуулинууд, магазинууд, гүрэнэй зургаану... дэлжэ байна.

Гэхэтэй хамта, энэ орондохи ... далые хэсүү бэрхэтэй гэжэ ... ёһотой. Левингстоной пра... ствын экономическа политика... лэй һарануудта олонииtэ ... тар ехээр дураа гутаһан ... Юумэнэй үнэ сэн ходо нэм... даадын капиталай мэдэлдэ ... ри ехэ боложо байба. А... тон томо 25 предприятиин ... америкынхидай мэдэлдэ мүн... ороод байдаг юм. Холбоото ... 1969 оной һүүл багай м... 1.200 миллион доллар энэ ... экономикодо шургуулһан бай... гентинэдэ шургуулһан доллар ... нэйнгөө түлөө 12 доллар ол... боото Штадууд оложо эдидаг. ... ороной экономикын гол һа... бологшо мяха-консервын пром... ность ехэхэн дорой байдалда ... хой. Ороной горитой олзо дох... оруулдаг шэниисын ургаса тон... доошоо орожо байнхай.

1966 оной июньһээ хойшо ... гэйхид засагые гартаа абаад, ... тическэ бүхы партинуудые на... тарааһан байна.

ЭДИР ХҮГЖЭМШЭД ХАБАЯА ТУРШАХАНЬ

Март һарын 25—27-ной үдэрнүүдтэ эдир хүгжэмшэдэй заншалта 5-дахи конкурс П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищи соо үнгэргэгдэхэнь. Республика доторхи үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулинуудта һуралсагшад конкурсдо хабаадалсаха юм.

Конкурсын программа хүдөөгэй һургуулинуудай һурагшадай дунда үни хада тараагдаһан байна. Тэрээгээр 1-дэхи турынь нютаг дээрээ болоһон. Тэндэ шалгарагшад мүнөө ниислэл хотодо үнгэргэгдэхэ 2-дохи турта хабаадалсахань. Эндэ эрхимлэгшэдынь түгэсхэлэй, гурбадахи конкурсдо хабаадалсаха эрхэ олохо. Тус конкурсдо оюун бэлигээрээ шалгаран гарагшадта «лауреат» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдохо, үнэтэ шан барюулагдаха юм.

Энэ жэлдэ үнгэргэгдэхэ эдир хүгжэмшэдэймнай конкурс урданайхиһаа онсо илгаатай байха. Юуб гэхэдэ, урдань гансал баяан фортепьяно хоёроор тэдэнэр мүрысэдэг һаа, мүнөө виолончель, скрипкээр наадаха. Тиигэжэ 4 янзын инструментээр үхибүүд хабаяа туршалсахань.

Тэрээнһээ гадна, район бүхэнэй хүгжэмэй һургуулиин багшанар конкурсдо хабаадалсаха. Тэдэнэр ажалайнгаа амжалта болон дүй дүршэлөөр андалдаха байна.

Бэлигтэй эдир хүгжэмшэдые элирүүлхэ, хожомоо тэдэниие хүгжэмэй училищида оруулжа, оюун бэлигээ бадаруулха хэрэгтэнь туһа хүргэхэ гэһэн зорилго тус конкурс урдаа табина.

В. ЕЛБАЕВ,
үхибүүдэй республиканска хүгжэмэй һургуулиин методкабинедые даагша.

«Булхай булшангаараа гараха»

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Лаосто интервенци хэһэн бодото баримтые нюуха гэжэ США-гай правительство элдэбээр оролдоно. Ушарынь юун бэ гэхэдэ, американо-сайгоной Лаос руу добтолжо ороһон ушарынь «вьетнамизациин» программые буруу һүрүүлһэн байна.

«Урда Вьетнамай сэрэгүүд америкынхидэй туһаламжагүйгөөр, ... даагаад, өөһэдөө дайн байлдаа... шадалтай юм гэжэ Лаосто до... оролго харуулха бээз гэжэ най... һан байгаа. Гэбэшье Амер... самолёдуудай тон ехэ дэмжэл... гөөр Урда Вьетнамай сэрэгүү... лалдажа шадахагүй байшоо» ... «Нью-Йорк таймс» газетэдэ ... дэнэ.

ИНТЕРВЕНТНҮҮД ТЭРЬЕЛЭН АРИЛНА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Патриодуудай тон шанга буудалгада, сохилтодо орожо, Урда Вьетнамай урмаа таһарһан интервентнүүдэй тон һүүлшын подразделенинүүд Лаосһоо ухаа мэдээгүйгөөр зугадан гаража байна. Лаосто үшөө үлэһэн 2.000 солдат январиин 24-нэй үдэшэ тэндэһээ гаргагдаха юм гэжэ Сайгоной марионеточнэ сэрэгэй командовани соносхобо. Лаосһоо гараһан бэеэрээ, тэдэ интервентнүүд зогсоншьегүйгөөр Донгха порт тээшэ шуумайжа, тэндэһээ бүри урагшаа ошохо гэжэ яаража ябанад.

Каунгчи провинцида, илангаяа Кхесань гэжэ американ сэрэгэй бааза шадар Урда Вьетнамай патриодууд тон шанга байлдаа хэжэ, тэндэхи частьнуудые гаргажа абаашахыень американ командованиие баадхаба.

ХАНОЙ. (ТАСС). 550-дахи дэбэ дээрэ шэбээлһэн дайсадые Лаосой арадай сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд мартын 22-то тон шангаар добтолбо. Далайн ябаган сэрэгэй 147-дохи бригада, Сайгоной марионе... сэрэгэй артиллерийскэ бааза тэр... толгодо орожо, сүм үгы хэгдэ... дэ болохо. Лаос патриодууд ... най ехэ гэгшын буу зэбсэг, тэр... до 12 томо буу эзэлэн абаһан ...

Саваннакет провинцида Лаосой ... дай-сүлөөрэлгын армиин сэр... мартын 15-һаа 19 болотор аме... 20 вертолёт буудажа унагааба. ... гэжэ Лаосой газар дайда дээрэ ... гаагдаһан США-гай самолёт ба ве... лёдуудай тоонь мартын 19 хүр... 2 мянга болобо.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

«ПРАВДА БУРЯТИИ»
МҮНӨӨДЭРЭЙ
НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Арадай түлөөлэлгын органуудта» гэһэн түрүү бэшэг. «Полидо гарахаар бэлэн» гэһэн В. Николаевай корреспонденци. ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: 1971—1975 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбүүд тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект зүбшэлгэдэ зорюулагдаһан материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Аймагай газетэ ба техническэ дэбжэлтэ» гэһэн редакционно статья. В. Харахиновай очерк. Түрэл орон доторнай.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: хилын саанаһаа мэдээсэлнүүд. Тобшо һонин. Спорт. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 18.00 — «Сэлэнгэ» гэһэн телевизионно журнал. 18.25 — «Вологда. Мария Ульяновада» гэһэн киноочерк. 18.50 — телепанорама. 19.10 — Эрхүү, Улаан-Үдын искусствануудай болон хүгжэмэй училищинуудай студентнэрэй концерт. 19.55 — «Съездһээ съезд хүрэтэр» гэһэн дамжуулга. 20.40 — «Карточный домик» гэһэн Венгриин уран һайханай фильм. 22 часһаа 23 час хүрэтэр амаралта.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 23.00 — орон доторхи һонин 23.05 — «Съездһээ съезд хүрэтэр» гэһэн гаршаг доро «1968 он» гэһэн документальна телевизионно фильм. 00.15 — «71 оной хабар, айлшадаа угтыш» гэһэн дамжуулга. 01.45 — «Время» гэһэн һүүлэй һониной программа. 02.15 — Грузиин ССР-эй хатарай ансамблиин концерт. 03.00 — хоккей. Эндэ Швеци, СССР-эй командануудай наадан дамжуулагдаха.

Хоккей

ДҮРБЭДЭХИ УУЛЗАЛГЫН УДАА

Шайбатай хоккей наадалгаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадан ээлжээтэ — дүрбэдэхи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Уржа үдэшэлэн СССР-эй суглуулагдамал команда Чехословакиин хоккеистнүүдтэй наадахадаа, 3:3 гэһэн тоотойгоор тэнсээ. Тиигэжэ манай команда дүн хамта 7 очкотой түрүүлжэ ябана. Мүн сохижо оруулһан шайбынгаашье (32 — 8) тоогоор эрхимлэһээр. Тэрэшэлэн Швециин хоккеистнүүд Финляндиин суглуулагдамал командатай наадахадаа, мүн лэ 1:1 тоотойгоор тэнсэжэ, хамта дээрээ долоон очкотой болонхой, хоёрдохи һууридa ябана. Зүгөөр эдэнэр сохижо оруулһан шайбынгаа талаар (18—10) СССР-эй командаһаа холо гээгдэһэн. Финляндиин команда ээлжээтэ наададаа США-гай спортсменүүдые 7:4 гэһэн тоотойгоор шүүгээд, уржа үдэшэлэн Швециин спортсменүүдтэй тэмсэхэдээ, табан очкотой боложо, гурбадахи һуури эзэлбэ. Гурбан очкотой болоһон Чехословакиин команда — дүрбэдэхи, һуури эзэлнэ.

(ТАСС).

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приемная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ типография управления по печати при Совете Министров БурАССР Н-04410. Заказ № 916.